

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ОБЛІК ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА**

Студентки 2 курсу, 2мз групи,
спеціальності
071 «Облік і оподаткування»
спеціалізації
«Облік і податковий
консалтинг»

_____ Михайленко Яни
Василівни

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

_____ Задніпровський
Олександр
Григорович

Гарант освітньої програми,
кандидат економічних
наук, доцент

_____ Августова
Олена
Олександрівна

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет фінансів та обліку

Кафедра обліку та оподаткування

Ступінь вищої освіти «магістр»

Спеціальність «Облік і оподаткування»

Спеціалізація «Облік і податковий консалтинг»

Затверджую

Зав. кафедри _____ О.В.Фоміна

« ____ » _____ 202__ р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу студентіві

Михайленко Яні Василівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи

Облік доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства

Затверджена наказом ректора від « 28 » грудня 2020 р. № 3916

2. Строк здачі студентом закінченого роботи « 23 » листопада 2021 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Метою роботи є обґрунтування теоретичних і методологічних положень та удосконалення організаційних аспектів обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процес бухгалтерського обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та методичних, організаційних та практичних аспектів бухгалтерського обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства

4. Перелік графічного матеріалу

Таблиці, рисунки, схеми, діаграми графіки, оперограми

5. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано

6. Зміст випускної кваліфікаційної роботи

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та класифікація доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства

1.2. Концептуальні засади обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства

Висновки за розділом 1

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТОВ «КОНСАЛТІНГ ГРУП»

2.1. Організація обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства

2.2. Методика обліку доходів та витрат від фінансової діяльності

2.3. Управлінський облік доходів та витрат від фінансової діяльності в управлінні підприємством

Висновки за розділом 2

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «КОНСАЛТІНГ ГРУП»

3.1. Напрямки удосконалення обліку доходів та витрат від фінансової діяльності

3.2. Удосконалення методики обліку доходів та витрат від фінансової діяльності в умовах використання інформаційних технологій

Висновки за розділом 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1.	Вибір теми ВКР	15.10.2020	15.10.2020
2.	Узгодження плану та оформлення завдання	31.12.2020	31.12.2020
3.	Подання статті на кафедру	02.06.2021	02.06.2021
4.	Вступ. Розділ 1	23.04.2021	23.04.2021
5.	Розділ 2	25.06.2021	25.06.2021
6.	Розділ 3. Висновки	08.10.2021	08.10.2021
7.	Подання роботи на кафедру	25.10.2021	25.10.2021
8.	Попередній захист	09.11.2021	09.11.2021
9.	Подання завершеної (переплетеної) роботи	23.11.2021	23.11.2021

7. Дата видачі завдання « _____ » _____ 20__ р.

8. Науковий керівник
випускної кваліфікаційної роботи _____ О.Г. Задніпровський

9. Гарант освітньої програми _____ О.О. Августова

10. Завдання прийняв до виконання студент _____ Я.В. Михайленко

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

Науковий керівник
випускної кваліфікаційної роботи _____ О.Г. Задніпровський

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента Михайленко Я.В. може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____ О.О.Августова

Завідувач кафедри
обліку та оподаткування _____ О.В. Фоміна

« _____ » _____ 202__

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна сутність та класифікація доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства.....	6
1.2. Концептуальні засади обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства.....	12
Висновки за розділом 1	19
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТОВ «КОНСАЛТІНГ ГРУП»	20
2.1. Організація обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства.....	20
2.2. Методика обліку доходів та витрат від фінансової діяльності.....	23
2.3. Управлінський облік доходів та витрат від фінансової діяльності в управлінні підприємством.....	33
Висновки за розділом 2	39
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «КОНСАЛТІНГ ГРУП».....	41
3.1. Напрямки удосконалення обліку доходів та витрат від фінансової діяльності	41
3.2. Удосконалення методики обліку доходів та витрат від фінансової діяльності в умовах використання інформаційних технологій.....	44
Висновки за розділом 3.....	47
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Основним економічним чинником, який в значній мірі визначає прибутковість підприємства, є фінансовий результат підприємства. Тому однією з актуальних задач, яка стає перед керівниками підприємств, вченими та науковцями, практикуючими бухгалтерами є розроблення та впровадження способів ефективного управління доходами та витратами у процесі діяльності будь якого підприємства. Це передбачає удосконалення існуючих методів їх обліку та аналізу, з урахуванням вимог національних та міжнародних стандартів, досягнень інформаційних новітніх технологій. Кожне підприємство націлене на найефективніше використання фінансових ресурсів, що становить зміст фінансової діяльності. Від неї багато в чому залежить своєчасність та повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання.

Дослідження діючої практики обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства свідчать про доцільність та необхідність удосконалення методичних засад бухгалтерського обліку доходів та витрат фінансової діяльності задля поліпшення результатів діяльності підприємства.

Дослідженню цих проблем присвятили свої роботи вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як С.Ф. Голов, Л. С. Мартюшева, Л. О. Меренкова, В. І. Аранчій, М. М. Бердар, А. Г. Загородній, І. В. Зятковський, О. О. Терещенко [30] та інші.

Разом з тим, на сьогоднішній день залишаються ряд не вирішених питань наукового та прикладного характеру, а саме: удосконалення аналітичних можливостей інформації щодо облікового відображення доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства. Необхідність теоретичного обґрунтування і удосконалення організації та методики обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства зумовили вибір теми випускної роботи та її актуальність.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретичних і методологічних положень та удосконалення організаційних аспектів обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства.

Для реалізації зазначеної мети поставлено та вирішено такі *завдання*:

- дослідити економічну сутність та класифікацію доходів та витрат підприємства;
- розглянути концептуальні засади обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства;
- визначити передумови організації та методики обліку доходів та витрат від фінансової діяльності на базовому підприємстві;
- розкрити методику обліку доходів та витрат від фінансової діяльності;
- розглянути аспекти обліку доходів та витрат від фінансової діяльності в управлінні підприємством;
- визначити напрямки удосконалення обліку доходів та витрат фінансової діяльності;
- запропонувати удосконалення методики обліку доходів та витрат фінансової діяльності в умовах використання інформаційних технологій;
- розкрити удосконалення управлінського обліку доходів та витрат від фінансової діяльності.

Об'єктом дослідження є процес бухгалтерського обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та методичних, організаційних та практичних аспектів бухгалтерського обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства

Методи дослідження. Дане дослідження проводилось на основі загальнонаукових методів, що ґрунтуються на діалектичному методі пізнання та об'єктивних законах розвитку економіки. До основних загальнонаукових методів дослідження, які використовувались, належать метод індукції та дедукції, логічних та історичний підходи до вивчення економічних категорій і практики ведення обліку доходів та витрат від фінансової діяльності.

Проведення розрахунків здійснювалося з використанням можливостей сучасної комп'ютерної техніки, технології та програмних продуктів.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні матеріали, що регламентують порядок обліку доходів та витрат від фінансової діяльності ТОВ «Консалтинг Груп», наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з обраною проблематикою, що є стало теоретичною та методичною основою випускної кваліфікаційної роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці науково обґрунтованих методичних рекомендацій щодо удосконалення організації бухгалтерського обліку доходів та витрат від фінансової діяльності, що сприятиме зростанню ефективності управління доходами та витратами через підвищення вірогідності та реальності фінансового забезпечення.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що у роботі розроблено, уточнено та доповнено науково-методичні положення та практичні рекомендації щодо обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства.

Наукова гіпотеза полягає в припущенні, що вдосконалення теоретичного засад та розробка методичних підходів щодо обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства має поліпшити управління бізнес-процесами на підприємствах.

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Основні наукові положення дослідження висвітлено у статті на тему «Організація обліку фінансових витрат підприємства»[30]. Результати дослідження прийнято до уваги ТОВ «Консалтинг Груп».

Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та класифікація доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства

Для ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до стандартів бухгалтерського обліку всі доходи та витрати підприємства класифікуються за видами діяльності. Тому запорукою правильного обліку тих чи інших доходів і витрат підприємства є правильне визначення видів діяльності, які генерують ці доходи і витрати.

На рис. 1.1. представлені види діяльності, які передбачені чинними стандартами бухгалтерського обліку.

Виходячи з НП(С)БО 1 операційна діяльність — це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, що не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю[32].

Рис. 1.1. Класифікація видів діяльності підприємства. Джерело: [18]

Виходячи з наведеного визначення, операційна діяльність — це перш за все основна діяльність. Господарська діяльність, виробництво і реалізація продукції (товарів, робіт, послуг), що є основною метою створення підприємства також забезпечує основну частку його доходу, яка включає:

грошові доходи від реалізації товарів, проектів і послуг; готівкова оплата постачальникам товарів і послуг; виплата готівкою заробітної плати; оплата податків.

Інша операційна діяльність включає продаж інших оборотних активів (крім фінансових інвестицій), надання нерухомості в операційну оренду (неосновний вид діяльності), резерви безнадійних боргів, торгівля іноземною валютою тощо. У свою чергу, інвестиційна діяльність — це придбання та продаж необоротних активів та фінансових інвестицій, які не є оборотними активами грошових еквівалентів.

Фінансова діяльність — це діяльність, що призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства.

Класифікація витрат за видами діяльності представлено в додатку Б.

У науковій літературі існує безліч визначень поняття «фінансова діяльність підприємства», проте відсутність єдиного погляду щодо його трактування ускладнює організацію фінансової діяльності підприємства. Аналіз думок щодо визначення сутності фінансової діяльності підприємств довів, що найбільш поширеними є два підходи до розкриття її змісту. Низка авторів, таких, як: Л. С. Мартюшева, Л. О. Меренкова, В. І. Аранчій, М. М. Бердар, А. Г. Загородній, І. В. Зятковський, О. О. Терещенко [30] визначають сутність фінансової діяльності через розкриття її функціонального призначення. В рамках даного підходу під фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання розуміється діяльність щодо фінансового забезпечення — формування та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства. Більш широко поняття фінансової діяльності трактується М. М. Бердаром [3], який розглядає його як діяльність щодо формування не тільки фінансових, а й економічних ресурсів з метою реалізації стратегії економічного розвитку підприємства. У визначенні І. В. Аранчія [1], поряд із функціональним призначенням, особлива увага приділяється управлінському аспекту, відповідно до якого фінансова діяльність розглядається як діяльність персоналу підприємства, направлена на прийняття найефективніших рішень з управління

фінансовими ресурсами. Незважаючи на те, що вчені даного напрямку зосереджують увагу на інструментах, вони також не заперечують функціональне призначення фінансової діяльності – фінансове забезпечення, що і є ключовою позицією при визначенні сутності досліджуваного поняття.

Проаналізувавши наукову літературу з позиції процесного підходу уточнено поняття «фінансова діяльність підприємства».

Фінансова діяльність підприємства - цілеспрямований процес формування та ефективного використання фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта метою його діяльності є досягнення поставлених цілей. Враховуючи економічну суть категорії «фінансова діяльність підприємства» можна сформулювати її завдання, найбільш загальним із яких є:

- облік фінансових результатів;
- фінансове забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності;
- пошук резервів збільшення доходів, прибутку, підвищення рентабельності та платоспроможності;
- виконання фінансових зобов'язань перед суб'єктами господарювання, бюджетом, банками;
- мобілізація фінансових ресурсів в обсязі, необхідному для фінансування виробничого й соціального розвитку, збільшення власного капіталу;
- контроль за ефективним, цільовим розподілом та використанням фінансових ресурсів;
- складання прогнозів на майбутнє;
- організація роботи фінансової служби (якщо така передбачається).

Ефективність фінансової діяльності відображається в досягнутих результатах. Визначення фінансових результатів діяльності підприємства у звітному період включає необхідність порівняти доходи звітної періоду і витрати, понесені для одержання цих доходів. У бухгалтерському обліку результати фінансової діяльності підприємства відображаються у Звіті про фінансові результати (звіт про сукупний дохід). Щоб визначити фінансовий результат підприємства бухгалтеру потрібно визначити розмір доходів та

витрат за звітний період і порівняти їх між собою.

Згідно з НП(С)БО 1 доходи — це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)[41].

НП(С)БО 15 передбачено дві обов'язкові умови визнання доходу:

— збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства);

— оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Наведені критерії визнання доходу, як правило, застосовують окремо до кожної конкретної операції. Проте буває, що для відображення суті господарської операції критерії визнання потрібно застосовувати до окремих елементів однієї операції або до двох чи більше операцій одночасно. Це загальні критерії визнання доходів. Проте існують і особливості, які залежать від виду доходу. Доходами не визнають суми, що отримуються від інших осіб, а саме:

— суму ПДВ, акцизів, інших податків та обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету й позабюджетних фондів;

— суму надходжень за договором комісії, агентським та іншим аналогічним договором на користь комітента, принципала тощо;

— суму попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг);

— суму завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором;

— надходження, що належать іншим особам;

— надходження від первинного розміщення цінних паперів;

— суму балансової вартості валюти.

У загальному випадку дохід відображають в обліку в сумі справедливої вартості активів, що отримані або підлягають отриманню.

Доходи від фінансових операцій включають: дохід від участі в капіталі та інші фінансові доходи. Згідно з НП(С)БО 12 “Фінансові інвестиції”, дохід від

участі в капіталі – це дохід від фінансових інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі.

Метод участі в капіталі – це метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування. Фінансовий дохід, який виникає в результаті використання активів підприємства іншими сторонами, визнається у вигляді процентів, роялті та дивідендів, якщо:

- 1) імовірне надходження економічних вигод, пов'язаних з такою операцією;
- 2) дохід може бути достовірно оцінений.

Проценти визнаються у тому звітному періоді, до якого вони належать, виходячи з бази їх нарахування та строку користування відповідними активами.

Роялті визнаються за принципом нарахування згідно з економічним змістом відповідної угоди.

Дивіденди визнаються у періоді прийняття рішення про їх виплату.

Згідно НП(С)БО 1, витрати – це зменшенням економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)[31]. Витрати визнають, якщо вони можуть бути достовірно оцінені [65]. Їх відображають у бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів (наприклад, реалізація товарів) або збільшенням зобов'язань (наприклад, нарахування заробітної плати працівникам).

При цьому в НП(С)БО 16 передбачено, що витрати в бухгалтерському обліку визнають у тому звітному періоді, в якому визнано дохід, для отримання якого вони здійснені [42].

Якщо прямий зв'язок між доходами і витратами встановити неможливо, витрати відображають у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

Якщо актив забезпечує отримання економічних вигод протягом декількох звітних періодів, витрати визнають шляхом систематичного розподілу його

вартості між відповідними звітними періодами. Довгострокові активи (основні засоби, нематеріальні активи) можуть забезпечувати економічні вигоди протягом декількох років, тому їх вартість підлягає включенню до складу витрат протягом строку корисного використання (експлуатації) шляхом нарахування амортизації. Згідно з НП(С)БО 16 не визнають витратами і не відображають у звіті про фінансові результати:

- платежі за договорами комісії, агентськими угодами та іншими аналогічними договорами на користь комітента, принципала тощо;
- попередню (авансову) оплату запасів, робіт, послуг;
- погашення отриманих позик;
- інші зменшення активів або збільшення зобов'язань, що не відповідають ознакам визнання витрат;
- витрати, що відображають зменшенням власного капіталу згідно з НП(С)БО;
- балансову вартість валюти.

Згідно з НП(С)БО 31 «Фінансові витрати» [44] фінансові витрати – це витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями які включають:

- відсотки за користування короткостроковими і довгостроковими позиками банків, банківським овердрафтом;
- відсотки за облігаціями випущеними, вексями виданими;
- дисконт за облігаціями, амортизація інших знижок, пов'язаних з позиками;
- відсотки за фінансовою орендою активів.

Таким чином, витрати і доходи є важливими об'єктами обліку всіх видів діяльності, які повинні відображатися за принципами відповідності витрат і доходів. Якщо відносно витрат і доходів операційної діяльності він діє, то витрати і доходи від фінансової діяльності в обліку не розмежовують.

Облік доходів та витрат від фінансової діяльності розглянемо у другому розділі.

1.2. Концептуальні засади обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства

В Україні ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності здійснюється відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) [28], Методичними рекомендаціями по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами від 15.06.2011 р. № 720 (МР № 720) [30].

При дослідженні операцій за доходами і витратами від фінансової діяльності, як органічних складових діяльності загалом, керуються рядом нормативних документів: Господарським та Цивільним кодексами України, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [31]; НП(С)БО 15 «Дохід»[41]; НП(С)БО 16 «Витрати»[42]; НП(С)БО 31 «Фінансові витрати»[44]; Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [16], Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку фінансових витрат (затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 01.11.2010 р. № 1300) [28]. Нормативно-правова база для обліку доходів та витрат фінансової діяльності підприємства представлена в дод. В.

У бухгалтерському обліку формування у інформації про фінансові витрати та її розкриття у фінансовій звітності регламентовані НП(С)БО 31 «Фінансові витрати» [44], норми якого застосовуються юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).

Відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансів звітність витрат на позики обліковується за МСБО 23 «Витрати на позики» [27], основним принципом стандарту є те, що витрати на позики, які відносяться до придбання, будівництва або виробництва кваліфікаційного

активу, є частиною собівартості такого активу, інші витрати на позики визнаються витратами того періоду в якому вони були понесені, і включаються до первісної вартості такого активу, а витрати на позики, залучені для інших цілей, включаються до складу фінансових витрат.

Відповідно до МСБО 23 «Витрати на позики» - це витрати на сплату процентів та інші витрати, понесені у зв'язку із залученням позикових коштів [26]. Такі витрати включають:

- витрати на сплату відсотків, які обчислюють за методом ефективної ставки відсотка, що визначено МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»;
- фінансові витрати, пов'язані з фінансовою орендою, які визнані відповідно до МСБО 17 «Оренда»;
- курсові різниці, що виникають внаслідок одержання позик в іноземній валюті, якщо вони розглядаються як коригування витрат на виплату відсотків.

НП(С)БО 31 «Фінансові витрати» та МСБО 23 «Витрати на позики» визначають два методи обліку фінансових витрат: базовий та альтернативний (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Методи обліку фінансових витрат

Метод	Характеристика
Базовий метод	витрати на позики визнаються як витрати того періоду, в якому вони були понесені, незалежно від використання позики
Альтернативний метод	суб'єкт господарювання капіталізує витрати на позики, які безпосередньо відносяться для придбання, будівництва або виробництва кваліфікованого активу, як частина собівартості цього активу

Джерело: розроблено автором за [26]

Підприємства самостійно обирають метод обліку фінансових витрат, відповідно до діючих норм національних положень (стандартів), та відображають обраний метод фінансових витрат, як один із елементів облікової політики підприємства.

Відповідно до НП(С)БО 31 «Фінансові витрати» [44], фінансові витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони були нараховані,

окрім випадку, коли облікова політика підприємства передбачає капіталізацію фінансових витрат, пов'язаних із створенням кваліфікаційного активу.

Капіталізація фінансових витрат – це включення фінансових витрат до собівартості кваліфікаційного активу[27].

Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку передбачено перелік суб'єктів господарювання, які не можуть здійснювати капіталізацію фінансових витрат, а саме:

- суб'єкти малого підприємництва – юридичні особи;
- представництва іноземних суб'єктів господарювання;
- юридичні особи, що не займаються підприємницькою діяльністю.

Перелічені суб'єкти господарювання такі фінансові витрати відображають у складі витрат звітного періоду. Решта підприємств здійснюють капіталізацію, але лише тих витрат, які пов'язані зі створенням кваліфікаційного активу. Відповідно до П(С)БО 31 «Фінансові витрати» [44] кваліфікаційний актив – це актив, який потребує суттєвого часу для його створення.

Згідно з МСБО 23 «Витрати на позики» кваліфікований актив - це актив, який обов'язково потребує суттєвого періоду для підготовки його до використання за призначенням чи для реалізації [26] .

Особливістю кваліфікаційного активу є те, що він незавершений і для його завершення необхідні кошти і час, що в свою чергу спонукає до залучення позик. Витрати, які понесені за отриманими позиками необхідно відображати у складі первісної вартості таких кваліфікаційних активів.

Відповідно до НП(С)БО 31 «Фінансові витрати» [44] до кваліфікаційних активів можна віднести незавершене виробництво з тривалим операційним циклом, що потребує кілька років (місяців) технологічної витримки (табл.1.2). Суттєвим часом для створення кваліфікаційного активу може бути період в декілька місяців. Тому враховуючи специфіку діяльності підприємства та особливості виробничого процесу, для підприємств, які обрали альтернативний

метод обліку фінансових витрат, доцільно в обліковій політиці конкретизувати поріг суттєвості для часу на створення кваліфікаційного активу [26].

Таблиця 1.2

Приклад кваліфікаційних і некваліфікаційних активів

Вид активу	Кваліфікаційний актив	Некваліфікаційний актив
Незавершене Виробництво	Незавершене виробництво з тривалим операційним циклом	Незавершене виробництво з коротким операційним циклом
Інвестиційна Нерухомість	Офісні приміщення, що здаються в оренду але потребують тривалого строку для модернізації (добудови)	Офісні приміщення (будівля, земельна ділянка), що здаються в оренду
Капітальні інвестиції	Незавершене будівництво будівель, споруд; створення нематеріальних активів	Обладнання для монтажу, що не потребує суттєвого часу для доведення обладнання до стану, коли воно придатне до використання
Біологічні активи	Створення багаторічних насаджень	Придбання великої рогатої худоби

Джерело: розроблено автором за [53]

Відображення фінансових витрат при створенні кваліфікаційного активу потребує проведення певних розрахунків та дотримання норм міжнародних та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Враховуючи методичні рекомендації [28], якщо підприємство має позику, безпосередньо пов'язану зі створенням кваліфікаційного активу, та позику, безпосередньо не пов'язану зі створенням кваліфікаційного активу, норма капіталізації за кожною з цих позик визначається у розмірі відсотка за користування кожною з них. За наявності у підприємства кількох боргових зобов'язань, безпосередньо не пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу, норма капіталізації визначається як середньозважена величина фінансових витрат, тобто шляхом ділення суми витрат на відсотки, які необхідно сплатити за кожним зобов'язанням, на суму цих зобов'язань [53].

Порівняння даних стандартів дозволяє простежити особливості процедури капіталізації фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів (табл. 1.3.).

Отже, дані наведені вище свідчать про те, що існують деякі відмінності у початку, призупиненні та припиненні капіталізації фінансових витрат.

Наявність даних відмінностей можна пояснити національними особливостями обліку, в цілому ж можна стверджувати, що національні стандарти не суперечать міжнародним у питаннях капіталізації фінансових витрат на створення кваліфікаційного активу.

При цьому НП(С)БО 31 передбачено різні варіанти капіталізації фінансових витрат. Фактично кваліфікаційний актив може складатися з декількох частин. Частини створюються окремо, і кожна може використовуватися до завершення створення інших частин.

Якщо ж в процесі створення активу вартість очікуваного відшкодування нижче балансової вартості цього активу, капіталізація витрат на позики продовжується, але балансову вартість потрібно списати до вартості очікуваного відшкодування [53]. Виходячи з того, що доходи від фінансових операцій включають: дохід від участі в капіталі та інші фінансові доходи.

Таблиця 1.3

**Порівняльна характеристика капіталізації фінансових витрат
відповідно до НП(С)БО 31 «Фінансові витрати» і МСБО 23
«Витрати на позики»**

Умови	НП(С)БО 31	МСБО 23
Початок капіталізації	Капіталізація фінансових витрат починається за наявності таких умов: - визнання витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу; - визнання фінансових витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу; - виконання робіт зі створення кваліфікаційного активу, включаючи технічні та адміністративні заходи, що виконуються до початку створення такого активу	Датою початку капіталізації є дата, коли суб'єкт господарювання вперше виконує всі умови, наведені нижче, а саме: - він поніс витрати, пов'язані з активом; - він поніс витрати на позики; - він веде діяльність, необхідну для підготовки активу до його використання за призначенням або продажу.
Призупинення капіталізації	Призупиняється на період, у якому на суттєвий час зупинилось виконання робіт зі створення кваліфікаційного активу. На період зупинення виконання робіт фінансові витрати, пов'язані з утриманням частково завершених кваліфікаційних активів, визнаються фінансовими витратами того звітного періоду, за який їх нараховано.	Суб'єкт господарювання призупиняє капіталізувати витрати на позики протягом тривалих періодів, у яких він призупиняє активну розробку кваліфікованого активу.

Припинення капіталізації	Капіталізація фінансових витрат припиняється, в тому випадку, якщо створення кваліфікаційного активу завершено.	Суб'єкт господарювання припиняє капіталізувати витрати на позики, якщо по суті, вся діяльність, необхідна для підготовки кваліфікованого активу до його передбаченого використання або продажу, завершена.
--------------------------	---	--

Джерело: розроблено автором за [26, 53]

Методика обліку за правилом участі в капіталі регулюється НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції». Метод участі в капіталі передбачає збільшення або зменшення балансової вартості фінансових інвестицій відповідно на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування [53].

Суть методу участі в капіталі: балансова вартість інвестиції, яка була спочатку оцінена за собівартістю, збільшується (зменшується) відповідно до частки інвестора в прибутках (збитках) асоційованої компанії. Балансова вартість інвестиції змінюється на суму отриманих дивідендів

Оцінка інвестицій в асоційоване підприємство за МСФЗ 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства» здійснюється із застосуванням методу участі в капіталі. Однак, цим же стандартом п. 13 наведений перелік випадків коли інвестиції повинні оцінюватися відповідно МСФЗ 5 «Непоточні активи утримувані для продажу та припинена діяльність» [26].

Відображення інвестицій у спільну діяльність контролюючим учасником, згідно з МСФЗ 31 «Частки в спільних підприємствах», відбувається за методом пропорційної консолідації або ж методом участі в капіталі.

У зв'язку з тим, що на сьогодні існують суттєві розбіжності між національними та міжнародними вимогами до оцінки фінансових інвестицій виникає об'єктивна потреба у наближенні нормативно-правової бази України з бухгалтерського обліку до міжнародного бухгалтерського законодавства. Все це надасть можливість українським компаніям підвищити довіру іноземних інвесторів за рахунок підвищення прозорості та надійності фінансової звітності.

Огляд спеціальної літератури з обліку доходів та витрат фінансової діяльності підприємства наведено в дод. Г.

У своїх працях вчені-економісти досліджуючи облікові проблеми згадують лише про окремі операції фінансової діяльності. Наприклад А.В. Озеран [34] класифікуючи грошові потоки від видів діяльності, розкривають проблематику відображення отриманих відсотків та дивідендів; О.М. Губачова, С.І. Мельник [9] розкриваючи облікову звітність зарубіжних країн, наводять статті фінансових доходів та витрат, які впливають на величину фінансового результату.

Сутності, складу витрат фінансової діяльності та їх обліку присвячені праці Л.Г. Ловінської, І.П. Панчук, М.Ф. Огійчук та інші. Науковці зупиняються на розбіжностях в трактуванні щодо визначення витрат фінансової діяльності.

Класифікації фінансових витрат присвячені праці Л.Г. Ловінської, М.Ф. Огійчук, О.О. Терещенко [5,36,57].

Детально доходи і витрати фінансової та інвестиційної діяльності у системі обліку розглянули Микитюк Н.Я. та Гудзь Н.В. У статті запропоновано вдосконалення обліку витрат і доходів фінансової діяльності шляхом введення додаткових субрахунків, що дає в подальшому можливість визначити фінансовий результат від фінансової діяльності [30].

За дослідженням О.М. Райковської [52], рахунок 74 потрібно назвати «Інші інвестиційні доходи» для структуризації рахунків фінансових доходів та витрат. Оскільки за загальною класифікацією видів діяльності інша діяльність поділяється на фінансову та інвестиційну, неправомірно виділяти в обліку окремо результат від фінансових операцій і результат від іншої діяльності, не згадуючи інвестиційної діяльності.

Таким чином, в цілому у роботах науковців, де розкрито стан обліку та методика формування доходів і витрат фінансової діяльності свідчать, що є відсутність чіткості у розмежуванні операцій інвестування, фінансових інвестицій, доходів від участі в капіталі, фінансових операцій, які безпосередньо відносяться до фінансової діяльності.

Висновки за розділом 1

Проведене дослідження теоретико-методичних основ обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства дало змогу зробити наступні висновки: доходи і витрати підприємства можна класифікувати за видами діяльності (фінансовою, операційною, інвестиційною).

До доходів від фінансової діяльності відносити тільки ті доходи, що пов'язані з залученням капіталу, тобто з фінансуванням діяльності підприємства. При операціях фінансової діяльності можуть бути ще доходи від курсових різниць за активами та зобов'язаннями у іноземній валюті, дохід від безоплатно одержаних необоротних активів у сумі нарахованої амортизації.

Формування фінансових ресурсів приводить до збільшення витрат пов'язаних з випуском і розміщенням, вилученням акцій, цінних паперів, сплатою дивідендів, відсотків, втрат від курсових різниць за монетарними статтями фінансової діяльності.

Облік та методика формування доходів і витрат фінансової діяльності говорять про відсутність чіткої границі у розмежуванні операцій інвестування, фінансових інвестицій, доходів від участі в капіталі, фінансових операцій тих, що безпосередньо відносяться до фінансової діяльності.

Аналіз нормативно-правової бази дозволяє зауважити, що законодавча база для здійснення обліку доходів та витрат від фінансової діяльності представлена в Україні значною кількістю законів, постанов, положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, проте, існує ряд невідповідностей, що потребують вирішення з метою недопущення перекручень та неточностей облікової інформації. Огляд економічної літератури і періодичних видань з питань обліку доходів та витрат фінансової діяльності дозволяє відмітити велику кількість публікацій, в яких розглядаються питання реформування бухгалтерського обліку в цілому і, зокрема, з питань удосконалення методики фінансового обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТОВ «КОНСАЛТІНГ ГРУП»

2.1. Організація обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства

Фінансова діяльність як об'єкт обліку (діяльність, що призводить до зміни розміру та складу власного та позикового капіталів), підпадає під вплив факторів зовнішнього середовища, які саме підприємство контролювати не може. Ці труднощі впливають на організацію обліку фінансових доходів і витрат, руху грошових коштів від фінансової діяльності та визначення фінансового результату.

Як вже відмічалось, випускна робота написана на даних ТОВ «Консалтинг Груп», що знаходиться у Київській обл., смт. Іванків за адресою Івана Проскури 86, та займається міжнародними автомобільними вантажними перевезеннями, вантажоперевезеннями по Україні.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Консалтинг Груп» діє на основі Статуту (дод. Д). Основним видом діяльності підприємства є надання транспортних послуг. Основну позицію в керівництві і поліпшенні якісних показників роботи підприємства надається економічній службі. До складу економічної служби зазвичай входить бухгалтерія. Відділ веде облік наявності коштів, які виділені у розпорядження АТП, збереження та використання цих коштів, організовує виконання фінансового плану, перевіряє фінансовий стан підприємства, проводить оперативну роботу з організації розрахунків з клієнтурою, постачальниками і фінансовими органами, організовує первинний облік витрат матеріальних ресурсів і грошових коштів. Головний бухгалтер підприємства відповідальний за доцільність і законність витрат коштів, а також дотримання фінансової дисципліни.

Правильна організація структури є головним завданням підприємства. Від раціонального складу підрозділів органів управління, їх зв'язку між собою

та взаємодії з виробничими підрозділами в значній мірі залежить ефективність роботи підприємства в цілому.

Ознаками оптимальної структури управління є:

- невелика кількість підрозділів з висококваліфікованим персоналом;
- невелика кількість рівнів управління;
- швидкість реакції на зміни;
- висока продуктивність і низькі витрати.

Для відображення структурних взаємозв'язків основних рівнів і підрозділів підприємства, їхньої підпорядкованості на практиці використовуються схеми організаційної структури управління.

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «Консалтинг Груп»

Джерело: розроблено автором

Розглянувши вище згадані відділи даного підприємства можна зробити висновки: дана організаційна форма відповідає нормам організації праці на транспортному підприємстві, вона включає усі необхідні ланки для надання якісних послуг у свої сфері діяльності, а саме вантажних перевезеннях.

Облікову політику підприємство визначає самостійно. Вибирає форму ведення бухгалтерського обліку з дотриманням норм, встановлених законодавством.

Облікова політика підприємства – це вибір методики обліку, який надає можливість використовувати різноманітні варіанти відображення фактів господарського життя в обліку (залежно від поставлених цілей). В широкому розумінні облікову політику можна визначити як управління обліком, а у вузькому – сукупність способів ведення обліку (вибір підприємством конкретної методики ведення обліку).

Облікова політика підприємства прописується в Наказі про облікову політику, який містить перелік всіх пунктів прийнятої на звітний рік облікової політики та нормативне обґрунтування.

Облікова політика підприємства формується системою внутрішньої документації, її зміст частково розкривається і в установчих документах підприємства.

Вибираючи елементи облікової політики стосовно витрат діяльності, особливу увагу потрібно звернути на вибір класу рахунків для обліку витрат діяльності. Так, чинним законодавством передбачено три варіанти обліку витрат:

- з використанням 8-го класу рахунків “Витрати за елементами”;
- з використанням 9-го класу рахунків “Витрати діяльності”;
- з одночасним використанням 8-го і 9-го класів рахунків.

Проте, на базовому підприємстві відсутній Наказ про облікову політику, що є значним порушенням, тому рекомендуємо розробити та затвердити відповідний наказ.

Бухгалтерський облік ведеться в даному підприємстві у відповідності із вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Господарські операції відображаються у бухгалтерському обліку методом їх суцільного і безперервного документування. Записи в облікових регістрах проводяться на підставі первинних документів.

Журнал реєстрації господарських операцій є регістром аналітичного і синтетичного обліку.

Бухгалтерський облік у ТОВ «Консалтінг Груп» ведеться з використанням програми «1С: Підприємство 8.2». Документація ТОВ «Консалтінг Груп» зберігається у спеціально обладнаному приміщенні – архіві. Відповідальність за належне її зберігання несе головний бухгалтер.

Підприємство здійснює оперативний, статистичний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, а також подає звітність у встановленому порядку та обсязі до органів державної статистики, державної фіскальної служби та державних цільових фондів.

Отже, бухгалтерський облік доходів та витрат фінансової діяльності на ТОВ «Консалтінг Груп» здійснюється відповідно до діючих нормативно-правових актів. Розглянемо методику обліку доходів та витрат фінансової діяльності досліджуваного підприємства.

2.2. Методика обліку доходів та витрат від фінансової діяльності

Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків № 291 облік фінансових витрат здійснюють на активному рахунку 95 «Фінансові витрати» в розрізі двох субрахунків:

951 «Відсотки за кредит»

952 «Інші фінансові витрати»[16].

Як вже відмічалось залучення коштів для здійснення діяльності відносимо до фінансової діяльності підприємства.

В сучасних умовах здійснення підприємницької діяльності суб'єкти господарювання потребують позикових коштів у формі довгострокових та короткострокових кредитів банків та інших позикових коштів. Основним видом кредитування – є банківський кредит.

Банк або інша фінансова установа (кредитодавець) за кредитним договором зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, установлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит і сплатити проценти.

Також необхідно відмітити, що одним зі способів кредитування є

овердрафт. Овердрафт — це форма короткострокового кредиту в межах встановленого банком ліміту, який дозволяє здійснювати розрахунки, коли у клієнта на поточному рахунку недостатньо коштів. Суть його в тому, що для проведення операції банк списує кошти з рахунка клієнта у повному обсязі. При цьому фінансова установа автоматично надає клієнтові кредит на суму, що перевищує залишок коштів. Овердрафт відрізняється від звичайного кредиту тим, що для погашення заборгованості спрямовуються всі кошти, які надходять на рахунок клієнта.

Відобразити кредит в обліку слід на дату його отримання.

Короткострокові кредити є поточним зобов'язанням підприємства, його відображають в обліку в сумі погашення.

На дату отримання короткострокового кредиту на поточний рахунок в обліку роблять запис: Дт 311 — Кт 601. Також можлива ситуація, коли кредитні грошові кошти на поточний рахунок підприємства не надходять, а банк самостійно здійснює передбачений кредитним договором платіж. У такому разі роблять запис: Дт 371, 631, 685 — Кт 601.

Довгострокові кредити банків – це сума заборгованості підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточними зобов'язаннями. Облік розрахунків за довгостроковими позиками банків та іншими залученими позиковими коштами, що не є поточними зобов'язаннями ведеться на рахунок 50 «Довгострокові позики».

Витрати на відсотки визнають фінансовими витратами, які відносяться до фінансової діяльності.

Суб'єкти малого підприємництва, завжди визнають фінансові витрати витратами того періоду, в якому вони були нараховані (визнані зобов'язаннями)

У обліку нарахування відсотків показують записом: Дт 951 — Кт 684.

Що стосується оподаткування, то з точки зору бухгалтерського обліку отримувач позики (кредиту) на дату отримання повинен оцінити її вартість з урахуванням тієї відсоткової ставки, під яку можна було б взяти кредит у незалежної особи на тих самих умовах, на яких отримано позику (кредит).

Оцінці підлягають не лише позики та кредити, отримані платником на неринкових умовах, а також – й відстрочення платежів по розрахунках за товар, послуги та термін більше року. Отже платники податків при оцінці довгострокових зобов'язань мають привести їх вартість до теперішньої (дисконтованої) та своєчасно визнати дохід від дисконтування [53].

Під час ведення господарської діяльності у підприємств часто виникають моменти, коли гостро відчувається нестача коштів, а постачальники та підрядники вимагають гарантію щодо одержання розрахунків. Використання вексельної форми розрахунків у такому випадку є одним із реально можливих виходів.

Вексель — це цінний папір, що засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу певну суму власнику векселя (векселедержателю).

Винагорода за відстрочку платежу по векселю віднесемо до витрат або доходів фінансової діяльності.

У векселедавця довгострокові зобов'язання, на які нараховуються проценти, відображають у балансі за їх теперішньою вартістю. Це дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде потрібна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства (НП(С)БО 11)[40].

Нараховану суму процентів векселедавець відображає бухгалтерським записом Дт 952 «Інші фінансові витрати» Кт 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками».

У векселедержателя довгострокова дебіторська заборгованість, на яку нараховуються проценти, відображається у балансі за їх реальною вартістю. Проценти за векселем включають до доходів (Кт 732 «Відсотки отримані») в кореспонденції з Дт субрахунку 373 «Розрахунки за нарахованими доходами» на дату їх нарахування.

Погашення векселя векселедержатель відображає бухгалтерським записом Дт 311 Кт 341 (377), відсотків за векселем — Дт 311 Кт 373.

При погашенні векселя з дисконтом у векселедержателя виникають витрати: Дт 977 «Інші витрати діяльності» Кт 341 (377).

За процентними векселями – базою оподаткування є договірна вартість товарів (послуг), але не нижча за звичайні ціни, збільшена на суму відсотків, нарахованих або таких, що мають бути нараховані на суму номіналу такого векселя.

Бухгалтерські записи з обліку фінансових витрат наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1.

**Кореспонденція рахунків з обліку фінансових витрат ТОВ
«Консалтінг Груп»**

№ п/п	Зміст операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
		Дт	Кт	Дт	Кт	Сума, грн.
1	2	3	4	5	6	7
1	Нараховані відсотки за користування банківськими позиками	951	68.4	951	68.4	1200
2	Нараховані відсотки за емітованими підприємством облігаціями	952	68.4	-	-	-
3	Нарахована амортизацію дисконту за облігаціями	952	52.3	-	-	-
4	Нараховані відсотки до договором фінансового лізингу	952	684	952	684	400
5	Нараховані відсотки за виданим векселем	952	684	952	684	270
6	Відображено включення капіталізованих фінансових витрат до собівартості кваліфікаційного активу	151, 154, 23	951 952	-	-	-
7	Відображено списання фінансових витрат, що не капіталізуються на фінансові результати	792	95	792	95	1870
8	Нараховано проценти за користування кредитною лінією	951	684	-	-	-

Джерело: розроблено автором

На великих підприємствах, в податковому обліку податкових різниць щодо суми нарахованих відсотків за кредитом, наданим резидентом, Податковим кодексом не передбачено. ТОВ «Консалтінг Груп» не веде облік

податкових різниць.

При визначені фінансового результату до оподаткування відсотки за отриманими кредитами від банківських установ враховуються за правилами бухгалтерського обліку, встановленими НП(С)БО 31.

Такий підхід стосується не всіх платників податку на прибуток. Ті ж платники податку, які розраховують податкові різниці та у яких кредити від нерезидентів, знають, що сума боргових зобов'язань, визначених в ПКУ, що виникла за операціями з пов'язаними особами-нерезидентами, перевищує суму власного капіталу більше ніж в 3.5 рази (для фінансових установ і компаній, що займаються виключно лізинговою діяльністю більш ніж в 10 разів), збільшуючи фінансовий результат до оподаткування. Збільшення здійснюється на суму перевищення нарахованих у бухгалтерському обліку відсотків за кредитами, позиками та іншими борговими зобов'язаннями, що виникли за операціями з пов'язаними особами – нерезидентами над 50% суми:

- фінансового результату до оподаткування;
- фінансових витрат;
- суми амортизаційних відрахувань;
- за даними фінансової звітності звітного податкового періоду, в якому здійснюється нарахування таких відсотків [6].

Цікавим є і те, що неопераційні курсові різниці, які виникають за валютними операціями, пов'язаними з інвестиційною або фінансовою діяльністю і відображаються у складі витрат з використанням субрахунку 974 «Втрати від неопераційних курсових різниць», або у складі доходів з використанням субрахунку 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці».

При цьому оскільки для розрахунку курсових різниць використовується курс НБУ, що діє на відповідну дату, то у разі зниження курсу НБУ виникає від'ємна курсова різниця, що списується на витрати записом Дт 945, 974 — Кт 312, 632.

У разі зростання курсу НБУ виникає позитивна курсова різниця, що включається до доходів записом Дт 312, 362... — Кт 744.

Фінансові доходи це доходи не тільки від фінансової діяльності, а і від інвестиційною. Фінансові доходи можливо говорити, як про грошові доходи. До фінансових доходів відносять доходи, одержані від фінансових інвестицій (крім доходів, які відображають за методом участі в капіталі), дивіденди, відсотки, амортизацію дисконту за інвестиціями в боргові цінні папери.

Підприємство, яке здійснює фінансові інвестиції в статутний капітал інших суб'єктів господарювання, має право на отримання дивідендів, які є фінансовими доходами інвестора.

Інвестиційна діяльність, за визначенням НП(С)БО 1, включає придбання, реалізацію необоротних активів, а також фінансових інвестицій, які не є складовою часткою еквівалентів грошових коштів. До таких еквівалентів у стандарті зараховують короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, що вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і характеризуються незначним ризиком зміни вартості[31].

Головна відмінність між інвестиційними та фінансовими потоками в тому, що інвестиційні потоки завжди пов'язані з вкладенням капіталу, вже накопиченого в минулій діяльності. Фінансова ж діяльність підприємства пов'язана із залученням коштів шляхом випуску акцій та облігацій, збільшення статутного капіталу або отримання кредитів і позик у банківських і небанківських установах. Іншими словами, відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку, фінансова діяльність – це залучення капіталу.

Для відображення в обліку доходів від інвестиційної та фінансової діяльності призначені рахунки: 72 «Дохід від участі в капіталі»; 73 «Інші фінансові доходи»; 74 «Інші доходи». Можна відзначити, що на рахунку 72 та 74 ведеться облік доходів інвестиційної діяльності. На рахунку 74 ведеться в основному облік доходів інвестиційної діяльності, проте деякі з них можна віднести і до фінансової діяльності.

Для обліку доходів, які виникають у ході інвестиційної і фінансової діяльності підприємства, зокрема дивідендів, відсотків та інших доходів

одержаних від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковують за методом участі в капіталі) призначений рахунок 73 «Інші фінансові доходи», з відкриттям відповідних субрахунків: 731 «Дивіденди одержані»; 732 «Відсотки одержані»; 733 «Інші доходи від фінансових операцій».

На субрахунку 732 «Відсотки одержані» узагальнюють інформацію про відсотки за облігаціями чи іншими цінними паперами, за якими не ведуть облік на субрахунку 731 «Дивіденди одержані», зокрема винагороди за здані у фінансову оренду необоротні активи тощо.

Винагороду за здані у фінансову оренду необоротні активи віднесемо до доходів фінансової діяльності.

На субрахунку 733 «Інші доходи від фінансових операцій» узагальнюють інформацію про інші доходи від фінансової діяльності, що не знайшли відображення на інших субрахунках рахунку 73 «Інші фінансові доходи», зокрема про доходи від амортизації премії за випущеними облігаціями, які віднесемо до ходів фінансової діяльності.

За кредитом рахунку відображають визнану суму доходу, за дебетом – списання кредитового обороту на субрахунок 792 «Результат фінансових операцій» (табл. 2.2).

Віднесення доходів на фінансовий результат від фінансових операцій оформлюється розрахунком (довідкою) бухгалтерії.

Аналітичний облік фінансових доходів ведуть за об'єктами інвестування. Для обліку інших доходів звичайної діяльності призначений рахунок 74 «Інші доходи», до якого передбачені відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків № 291 субрахунки: 741 «Дохід від реалізації фінансових інвестицій»; 742 «Дохід від відновлення корисності активів»; 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці»; 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів»; 746 «Інші доходи від звичайної діяльності».

Таблиця 2.2.

**Кореспонденція рахунків з обліку доходів фінансової діяльності ТОВ
«Консалтинг Груп»**

№ п/п	Зміст операції	Підстава (документ)	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує		
			Дт	Кт	Дт	Кт	Сума, грн.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Нараховані відсотки від фінансової оренди	Бухгалтерська довідка	373	732	-	-	-
2	Відображена сума доходу від амортизації премії за випущеними облігаціями	Бухгалтерська довідка	373	733	-	-	-
3	Відображені проценти за векселем на дату їх нарахування.	Бухгалтерська довідка	373	732	-	-	-
4	Списані інші фінансові доходи на фінансові результати	Бухгалтерська довідка	73	792	-	-	-

Джерело: розроблено автором

В основному на цих рахунках ведеться облік доходів інвестиційної діяльності. На субрахунку 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» узагальнюють інформацію про курсові різниці за активами та зобов'язаннями в іноземній валюті, які пов'язані з фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства.

Дохід від неопераційної курсової різниці може виникати на рахунках активів при збільшення курсу валюти. У бухгалтерському обліку нарахування курсової різниці відображають так: Д-т 302, 312, 362, 37; К-т 744

На рахунках зобов'язань дохід від неопераційної курсової різниці виникає в результаті зменшення курсу валюти. У бухгалтерському обліку на нарахування такої курсової різниці можливі бухгалтерські проводки: Д-т 502, 602, 632, 68; К-т 744.

На субрахунку 746 «Інші доходи від звичайної діяльності» узагальнюють інформацію про інші доходи від звичайної діяльності, які не відображені на

інших субрахунках рахунку 74 «Інші доходи», зокрема від списання кредиторської заборгованості, яка не виникла в ході операційного циклу, після закінчення строку позовної давності, що можна віднести до фінансової діяльності, також від перевищення вартості частки покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань об'єкта придбання над сукупністю витрат на об'єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності, суми дооцінки об'єктів необоротних активів у випадках, передбачених положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Як вже зрозуміло частина цих доходів відноситься до фінансової діяльності, а частина до інвестиційної.

У бухгалтерському обліку операції фінансової та інвестиційної діяльності групуються на рахунках та у статтях фінансової звітності. Відповідно до Інструкції № 291 [16], рахунок 792 «Результат фінансових операцій» характеризує результати фінансової та інвестиційної діяльності підприємства разом. Даний рахунок кореспондує з кредитом рахунків 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи» та дебетом рахунків 95 «Фінансові витрати», 96 «Втрати від участі в капіталі». За даними рахунків 74 «Інші доходи» та 97 «Інші витрати» визначається 793 «Результат іншої діяльності». Зазначені рахунки обліку фінансових та інших доходів та витрат формують відповідні статті форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» (табл. 2.3).

Форма № 2 (НП(С)БО 1) фінансової звітності містить певні суперечності щодо результатів переоцінки фінансових інвестицій, облік яких провадиться на рахунках 74 «Інші доходи» і 97 «Інші витрати», та які списуються на рахунок 793 «Результат іншої звичайної діяльності». Виникає «парадокс»: доходи і витрати від фінансових інвестицій в асоційовані, дочірні підприємства та спільну діяльність (узагальнюються на рахунках 72 та 96) – це інвестиційна та фінансова діяльність, а результати їх переоцінки – це інша діяльність [23].

Наказом Міністерства фінансів України (від 28.03.2013р. № 433) «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової

звітності» не передбачається відображення результату фінансової діяльності у формі № 2 [50].

Таблиця 2.3

Порівняння рахунків обліку доходів та витрат фінансової та інвестиційної діяльності, що формують статті Звіту про фінансові результати за НП(С)БО 1 та НП(С)БО 25

НП(С)БО 1		НП(С)БО 25	
Стаття фінансової звітності Розділ І. Фінансові результати	Рахунок	Стаття фінансової звітності	Рахунок
2200 «Дохід від участі в капіталі»	Кт 72 «Дохід від участі в капіталі»	2240 «Інші доходи»	Кт 72 «Дохід від участі в капіталі»
2220 «Інші фінансові доходи»	Кт 73 «Інші фінансові доходи»		Кт 73 «Інші фінансові доходи» К 74 «Інші доходи»
2240 «Інші доходи»	74 «Інші доходи»	2270 «Інші витрати»	Дт 95 «Фінансові витрати» Дт 96 «Втрати від участі в капіталі» 97 «Інші витрати»
2250 «Фінансові витрати»	Дт 95 «Фінансові витрати»		
2255 «Втрати від участі в капіталі»	Дт 96 «Втрати від участі в капіталі»		
2270 «Інші витрати»	97 «Інші витрати»		

Джерело: розроблено автором.

Отже, бухгалтерський облік доходів і витрат фінансової діяльності ведеться на рахунках сьомого та дев'ятого класів плану рахунків, які призначені для обліку даних та узагальнення інформації про доходи та витрати неопераційної діяльності. Для обліку доходів та витрат передбачені рахунки з назвами 95 «Фінансові витрати» та 73 «Інші фінансові доходи». Проте, на цих рахунках немає чіткості в розмежування витрат та доходів фінансової та інвестиційної діяльності.

Результат неопераційної діяльності - це підсумок інвестиційно та фінансової діяльності підприємства, який визначається показником прибутку чи збитку, шляхом порівняння суми отриманих фінансових доходів та здійснених фінансових витрат протягом звітного періоду. Що стосується НП(С)БО 25, то всі доходи та витрати інших видів діяльності знаходять своє

відображення разом у статтях 2240 «інші доходи» та 2270 «Інші витрати».

2.3. Облік доходів та витрат від фінансової діяльності в управлінні підприємством

Сучасний рівень розвитку підприємницького середовища зумовлює необхідність стратегічного управління підприємств, яке визначає загальний напрям його розвитку, за умов впливу непередбачуваних подій і чинників.

Управління витратами, яке забезпечує ефективність діяльності, фінансову та економічну стійкість підприємства на ринку посідає особливе місце у системі стратегічного управління підприємством.

Механізм управління витратами підприємства – сукупність способів і засобів, через які структури управління здійснюють вплив на діяльність підприємства з метою досягнення оптимального їх розміру при максимальному значенні прибутку підприємства. Методичні основи механізму управління витратами є складовою частиною механізму управління підприємства в цілому.

Модель управління підприємством, як управління через досягнення певного образу майбутнього бізнес-успіху компанії динамічно розробляється не один десяток років. Різні концептуальні підходи до управління в цілому представлені в багатьох наукових роботах [41-43].

Для розробки методичних основ механізму управління фінансовими витратами необхідне формування методологічної бази, яка повинна ґрунтуватися на наступних умовах:

- застосування системного підходу на ключових етапах управління фінансовими витратами;
- раціоналізація роботи так, щоб результати аналізу з'являлися вихідним пунктом для побудови системи, тобто легко проектувалися на звичні інструменти управління підприємством, які в даному випадку стають інструментами реалізації управління фінансовими витратами.

Особливість витрат як предмету управління полягає в їх різноманітності, що вимагає застосування величезного спектру прийомів і методів в управлінні

ними. Різноманіття витрат виявляється при їх класифікації, яка дозволяє, по-перше, виявити ступінь впливу окремих витрат на економічні результати діяльності підприємства, по-друге, оцінити можливість дії на рівень тих або інших видів витрат.

Наступна особливість витрат полягає в трудності їх вимірювання, обліку і оцінки. Абсолютно точних методів вимірювання і обліку витрат немає.

Суть механізму управління витратами полягає в системному використанні методів, засобів і способів управління. Методика, що задовольняє вище перелічені умови, може бути основою визначення механізму управління витратами. Його основні принципи полягають в наступному[62].:

1. Механізм управління фінансовими витратами на підприємстві повинен представляти ряд послідовних взаємозв'язаних етапів, кожен з яких використовує як основу для прийняття рішень результати попереднього.

Визначенні етапи механізму управління і приклади відповідних засобів:

1 - визначення основних напрямлень управління витратами підприємства;
2 - визначення витрат по окремих напрямках діяльності підприємства (аналіз на основі раціональних методів - BCG, GE/McKinsey, SPACE-метод і так далі). Першим елементом цього процесу є процедура визначення механізму управління витратами, завершальним – отримання вихідних даних для організації поточного управління.

3 - аналіз функціонування і визначення витрат по функціональних підрозділах (SWOT-аналіз). Технологія управління передбачає рух від абстрактних визначень до конкретних числових критеріїв розвитку.

4 - аналіз ефекту синергії (коли ціле більше суми часток). Тут можливе застосування спеціальних формальних методів, що дозволяють обробити не зовсім структуровану і не завжди точну, а швидше розмиту інформацію.

З'являється можливість розробки і введення в технологічний процес стратегічного управління ряду формальних методик, що використовують математичний апарат, орієнтований на роботу з інформацією, що містить невизначеність (наприклад, математичний апарат теорії нечіткої безлічі). Така

формалізація окремих процедур підвищить довіру до рішень, що виробляються.

5 - облік взаємозв'язку витрат по функціях підприємства. Рішення, що приймаються, повинні відображати системний підхід, тобто бути результатом аналізу і синтезу показників поточних витрат і факторів, що впливають на них.

6, 7 - раціоналізація і конкретизація механізму управління на рівні цілей (діяльності, функціональних систем підприємства) - SWOT-аналіз, конкурентний аналіз, сценарне планування і т.п. Така діяльність повинна здійснюватися з певною періодичністю, пов'язаною з особливостями ринків і можливостями компанії.

8, 9 - розробка кількісних критеріїв досягнення мети;

10 - постановка і вирішення завдань з врахуванням знайдених критеріїв.

При розробці механізму управління фінансовими витратами необхідно покладатися на такі положення [62]:

- ✓ Аналіз ефективності витрат передбачає ретельне вивчення впливу багаточисельних факторів, що впливають один на одного і що впливають в умовах змінного зовнішнього середовища
- ✓ Традиційні методи оптимізації можна використовувати лише в окремих випадках для вирішення локальних завдань (наприклад, для оптимізації управління товарними запасами), а в спільному випадку ми маємо розмиті безліч ситуацій.
- ✓ У результаті виходить багатоваріантне завдання, що має безліч допустимих рішень, що дають близькі результати, при різних початкових даних.
- ✓ В цьому випадку неможливо вибрати якесь одне рішення або, хоча би обмежену кількість можливих рішень.
- ✓ Потрібний механізм, що дозволяє суб'єктові управління оцінювати конкретну ситуацію і порівнювати її з певним еталоном, для визначення напрямлення дії, що управляє.
- ✓ Такий механізм може бути заснований на моделях, що показують взаємодію поточних витрат і основних чинників, що впливають на них.

- ✓ Дані моделі мають бути дуже прості і доступні у використанні. Вони можуть бути представлені як в графічному, так і в табличному вигляді, причому перші можуть дати спільну наочну виставу, а другі – велику деталізацію рішення, особливо, якщо реалізувати їх на комп'ютерній техніці.
- ✓ Моделі мають бути універсальними, причому, не лише в сенсі використання їх на різних підприємствах без якої-небудь адаптації, але і в сенсі організації різних підходів до завдання переліку початкових і результатних даних і однотипного вирішення поставленої проблеми, тобто дана модель повинна інвертувати початкові і результатні дані, приводячи у результаті до набору типових підмоделей, що є варіаціями початковою, тобто створення комплексу однотипних універсальних нормованих графічних моделей.

Найбільш поширеними підходами до управління доходами підприємства є підходи з позиції максимізації їх обсягу або рівня. Але сам по собі показник обсягу (або рівня) доходів не характеризує кінцеву ефективність господарської діяльності підприємства, а визначає лише певні умови, за яких ця ефективність може бути досягнута. Так, за будь-якого високого фактичного обсягу або рівня доходу підприємства його поточні витрати можуть бути ще більшими, що призведе до формування від'ємного показника прибутку. Тож максимізація доходів як головна мета стратегічного управління ними не може визначатись як критерій високої ефективності цього управління. Управління доходами з позиції забезпечення покриття всіх поточних витрат, пов'язаних з господарською діяльністю підприємства, і максимізація суми його прибутку теж підлягає критиці, тому що максимізація прибутку, як мета управління доходами підприємства, може не співпадати із загальними стратегічними цілями його розвитку. Так, якщо підприємство планує вихід на нові ринки, то в цьому випадку слід забути про максимальні розміри прибутку, оскільки ці різноорієнтовані цілі не можуть стикуватися на реальному ринку[62].

Управління доходами за центрами відповідальності здійснюється за

принципом визнання зон індивідуальної відповідальності, як це зафіксовано в організаційній структурі підприємства (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Зміст управління доходами за центрами відповідальності

Центр відповідальності	Зміст управління
Центр витрат	Менеджер відповідає за видатки, що перебувають під його контролем
Центр прибутку або доходів	Керуючий відповідальний за надходження від реалізації й видатки, наприклад, підрозділ компанії, що займається випуском і реалізацією продукції
Центр інвестування	Керуючі зазвичай відповідальні за надходження від реалізації й видатки, але, крім того, відповідають за прийняття рішень по капіталовкладеннях, і таким чином, можуть впливати на розмір інвестицій

Джерело : розроблено автором за [15, 62]

Центр відповідальності може бути визначений як сегмент підприємства, де керівник відповідає за роботу сегмента. Як правило, на підприємстві можна виділити три центри відповідальності:

- центр витрат;
- центр прибутку або доходів;
- центр інвестування.

Ціль обліку доходів по центрах відповідальності полягає в нагромадженні даних про доходи по кожному центру відповідальності таким чином, щоб відхилення від плану могли бути віднесені на відповідальну особу. Облікові дані по центрах відповідальності відображаються у звітах про виконання плану, що складаються через короткі проміжки часу; із цих звітів керівники центрів відповідальності отримують інформацію про відхилення від плану по різних статтях доходів. Управління за центрами відповідальності засноване на тому принципі, що краще враховувати по центру тільки ті доходи, на які значно впливає керівник цього центра відповідальності. Усі розходження між фактичними й запланованими доходами обов'язково повинні бути відбиті у

звіті, щоб можна було виявити причини відхилень, установити відповідальність і вжити коригувальних заходів [37]. Систематизація основних цілей розробки стратегій підприємств, визначення пріоритетності економічних цілей дозволили трактувати основну мету управління доходами підприємств як забезпечення необхідного їх розміру на кожному етапі формування. При цьому, під необхідним розуміється такий їх розмір, який дає змогу здійснювати поточні розрахунки підприємства, зберігаючи стабільний рівень платоспроможності, і, в остаточному підсумку, отримати чистий прибуток у розмірі, що відповідає загальним цілям розвитку підприємства [40, с. 6]. Тобто, у процесі стратегічного управління доходами мета отримання прибутку є найбільш глибокою за впливом на забезпечення ефективного розвитку підприємства. Втім, основним орієнтиром в управлінні має бути не максимальний прибуток, а забезпечення досягнення цільового його розміру. У цьому випадку процес управління формуванням і розподілом доходів підприємства завжди буде узгоджений із загальними стратегічними цілями розвитку.

Аналізуючи основні принципи управління доходами підприємств, виявлено, що основу для якісних змін системи управління доходами можливо створити лише його спрямованість на стратегічну перспективу. Мета управління доходом є орієнтація на збільшення прибутку, досягнення певного цільового розміру, узгодженого із політикою розвитку підприємства.

Оскільки основним видом доходу підприємства ТОВ «Консалтінг груп» є дохід від надання транспортних послуг. Збільшення доходів потребує дослідження прямих факторів впливу на його розміри. Це дозволить виявити резерви зростання та прийняти управлінські рішення. Основними резервами зростання доходів від реалізації (надання) послуг є збільшення їх обсягу та підвищення ціни одиниці продукції.

Однак на підприємстві має місце також інша операційна, фінансова діяльність. Основними напрямками управління цими видами є пошук шляхів їх максимізації. Сукупність управлінських рішень в даному напрямку

відображена у табл. 2.5.

Таблиця 2.5.

**Управлінські рішення, щодо мобілізації резервів зростання
фінансових доходів**

Вид доходу	Управлінське рішення
Інші фінансові доходи	Здача у фінансову оренду основних засобів, які не використовуються у виробництві
	Вкладення тимчасово вільних фінансових ресурсів у високодохідні цінні папери

Джерело : розроблено автором

Розробка управлінських рішень, щодо збільшення доходів підприємства залежить від специфіки діяльності підприємства, його конкурентоспроможності та географічного розташування. Саме зазначенні чинники також формують певну низку рішень у процесі стратегічного управління доходами господарюючих суб'єктів.

Таким чином, на підприємстві ТОВ «Консалтинг груп» управлінський облік не ведеться, тому нами розглянуто етапи організації механізму управління фінансовими витратами, запропоновано концепція моделі механізму управління фінансовими витратами, що передбачає аналіз їх рентабельності, і методичні основи використання механізму їх управління на підставі комплексу універсальних нормованих графічних моделей.

Запропоновано управлінські рішення, щодо мобілізації резервів зростання фінансових доходів.

Висновки за розділом 2

Проведене дослідження сучасного стану обліку доходів та витрат від фінансової діяльності на ТОВ «Консалтинг груп» дало можливість зробити наступні висновки:

Бухгалтерський облік доходів та витрат фінансової діяльності на ТОВ «Консалтинг Груп» здійснюється відповідно до діючих нормативно-правових

актів. Розглянемо методику обліку доходів та витрат фінансової діяльності досліджуваного підприємства.

Бухгалтерський облік у ТОВ «Консалтінг Груп» ведеться з використанням програми «1С: Підприємство 8.2». Документація ТОВ «Консалтінг Груп» зберігається у спеціально обладнаному приміщенні – архіві. Відповідальність за належне її зберігання несе головний бухгалтер. Підприємство здійснює оперативний, статистичний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, а також подає звітність у встановленому порядку та обсязі до органів державної статистики, державної фіскальної служби та державних цільових фондів.

Бухгалтерський облік доходів і витрат фінансової діяльності ведеться на рахунках сьомого та дев'ятого класів плану рахунків, які призначені для обліку даних та узагальнення інформації про доходи та витрати неопераційної діяльності. Для обліку доходів та витрат передбачені рахунки з назвами 95 «Фінансові витрати» та 73 «Інші фінансові доходи». Проте, на цих рахунках немає чіткості в розмежування витрат та доходів фінансової та інвестиційної діяльності.

Результат неопераційної діяльності - це підсумок інвестиційно та фінансової діяльності підприємства, який визначається показником прибутку чи збитку, шляхом порівняння суми отриманих фінансових доходів та здійснених фінансових витрат протягом звітного періоду. Що стосується НП(С)БО 25, то всі доходи та витрати інших видів діяльності знаходять своє відображення разом у статтях 2240 «інші доходи» та 2270 «Інші витрати».

На підприємстві ТОВ «Консалтінг груп» управлінський облік не ведеться, тому нами розглянуто етапи організації механізму управління фінансовими витратами, запропоновано концепція моделі механізму управління фінансовими витратами, що передбачає аналіз їх рентабельності, і методичні основи використання механізму їх управління на підставі комплексу універсальних нормованих графічних моделей. Запропоновано управлінські рішення, щодо мобілізації резервів зростання фінансових доходів.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «КОНСАЛТІНГ ГРУП»

3.1. Напрямки удосконалення обліку доходів та витрат від фінансової діяльності

На сьогоднішній день існують протиріччя щодо призначення тих чи інших рахунків. Причинами такого є те, що як фінансова так і інвестиційна діяльність супроводжується фінансовими операціями, які пов'язані з використанням активів підприємства іншими сторонами, в результаті яких підприємство одержує фінансові доходи або несе фінансові витрати – одержані (сплачені) проценти, роялті, дивіденди, приріст (зменшення) вартості фінансових інвестицій [29]

В діючій системі обліку фінансові результати від фінансових операцій відображаються не залежно від якого виду діяльності, де вони отримані. Про це свідчить виділення на рахунку 79 субрахунку 792 «Результат фінансових операцій».

Однак така методика відображення фінансового результату не відповідає методиці визначення руху грошових коштів від фінансової та інвестиційної діяльності. Тому ряд вчених вносить пропозиції щодо відокремленого відображення в поточному обліку на рахунках бухгалтерського обліку та у звітності витрат, доходів від фінансової діяльності [22,29].

За загальною класифікацією видів діяльності іншу звичайну діяльність поділяють на фінансову та інвестиційну, неправомірно виділяти в обліку окремо результат від фінансових операцій та результат від іншої діяльності, не згадуючи окремо фінансової та інвестиційної діяльності. Однозначним є то, що для обліку інвестиційної діяльності призначені рахунки 72 «Дохід від участі в капіталі», 96 «Втрати від участі в капіталі». На рахунках 74 «Інші доходи», 97 «Інші витрати» в основному теж відображають відповідно доходи і витрати інвестиційної діяльності. Однак на цих рахунках обліковують також результати фінансової діяльності. До доходів фінансової діяльності, які відображають на

рахунку 74 «Інші доходи» можна віднести:

- дохід від не операційної курсової різниці за статтями фінансової діяльності;
- дохід від безоплатно одержаних необоротних активів.

До витрат фінансової діяльності, які обліковують на рахунку 97 «Інші витрати» належать витрати від не операційних курсових різниць за монетарними статтями активів та зобов'язань в іноземній валюті.

Тобто субрахунки 744 «Дохід від не операційної курсової різниці» і 974 «Втрати від не операційних курсових різниць» призначені для обліку курсових різниць за активами та зобов'язаннями в іноземній валюті, які пов'язані з фінансовою так і з інвестиційною діяльністю підприємства. Проте, на нашу думку на даних субрахунках потрібно обліковувати відповідно доходи і витрати від не операційних курсових різниць, пов'язаних лише з інвестиційною діяльністю, а до рахунків 73 «Інші фінансові доходи» та 95 «Інші фінансові витрати» відкрити субрахунки 733 «Дохід від не операційної курсової різниці» і 952 «Втрати від не операційних курсових різниць», на яких буде вестись облік доходів і витрат від не операційних курсових різниць, пов'язаних лише з фінансовою діяльністю (інші доходи від фінансових операцій та інші фінансові витрати перенесуться на субрахунки 734 та 953 відповідно.

Вважаємо за необхідне на ТОВ «Консалтинг груп» здійснити перейменування рахунку 74 на «Доходи інвестиційної діяльності» та субрахунку 746 відповідно на «Інші доходи від інвестиційної діяльності». Окрім того, доцільно було б інформацію про доходи від безоплатно одержаних активів, яку відображають на субрахунку 745, обліковувати у складі інших доходів від фінансових операцій. Необхідним є її перейменування рахунку 97 на «Витрати інвестиційної діяльності», а субрахунку 977 на – «Інші витрати інвестиційної діяльності»[21].

На рахунку 73 «Інші фінансові доходи» і 95 «Фінансові витрати» відображають відповідно доходи і витрати фінансової діяльності. Проте детальне ознайомлення із змістом операцій, які відображають на цих рахунках,

свідчить, що вони призначені для обліку як фінансової, так і операційно та інвестиційної діяльності. Аналіз рахунку 73 «Інші фінансові доходи» показав, що він відображає доходи інвестиційної діяльності (дивіденди, відсотки від фінансових інвестицій, фінансової оренди). Доходи, які обліковуються на цьому рахунку від зберігання коштів на поточних рахунках є доходами операційної діяльності, які необхідно відображати на рахунку 71, субрахунок 719 «Інші доходи від операційної діяльності». Сума перевищення номінальної вартості над вартістю придбання фінансових інвестицій (дисконт) є доходом інвестиційної діяльності. Тому суму дисконту варто відображати у складі інших доходів від інвестиційної діяльності (субрахунок 746).

Витрати, які відображають на рахунку 95 «Фінансові витрати», в основному є витратами фінансової діяльності. Виключенням є витрати на сплату банку відсотків за поточними рахунками, які є витратами операційної діяльності. Їх необхідно відображати на рахунку 94, субрахунок 949 «Інші витрати операційної діяльності». Сума перевищення вартості придбаних над номінальною вартістю фінансових інвестицій (премія) відповідно є витратами інвестиційної діяльності.

Тому суму премії слід було б відображати на запропонованому субрахунку 947 «Інші витрати інвестиційної діяльності» [7, 9].

Також, зміни необхідно врахувати і при відображенні фінансових результатів ТОВ «Консалтинг груп» на рахунку 79 «Фінансові результати». Субрахунок 792 доцільно перейменувати на «Результат фінансової діяльності», а субрахунок 793 «Результат інвестиційної діяльності». Відповідно таке ж подання інформації доцільно передбачити й у Звіті про фінансові результати.

Отже, за кожним видом діяльності ТОВ «Консалтинг груп» необхідно визначити фінансові результати як у поточному обліку, так і у фінансовій звітності. Для цього, необхідно зробити чітке розмежування рахунків та субрахунків для відображення витрат, доходів і фінансових результатів за цими видами діяльності.

3.2. Удосконалення методики обліку доходів та витрат від фінансової діяльності в умовах використання інформаційних технологій

Необхідною складовою управління підприємством є автоматизація обліку. Результатом автоматизації є формування якісної інформації про діяльність підприємства, зокрема про фінансову діяльність, що сприяє покращенню представленої інформації на запити користувачів.

Проблемами автоматизації обліку господарських операцій та впровадження інформаційних технологій розглянуті у працях М.М. Бенька [2], Є. Івченка [15], Д. М. Марченка [25] та інших. В цих роботах в основному, розглядаються загальні теоретичні підходи з автоматизації обліку, проте невирішеними залишаються питання автоматизації облікових операцій фінансової діяльності. Фінансову діяльність, в основному, розглядають у контексті фінансово-господарської діяльності підприємства, проте недостатньо вивчають її як об'єкт обліку (за яким вона визнається як діяльність, що приводить до зміни розміру і складу власного, позикового капіталів і, як наслідок, проблеми автоматизації її управління[34,54].

Інформація за операціями фінансової діяльності розкривається у підсистемах бухгалтерського, податкового та управлінського обліку. Процеси їх автоматизації провадяться різноманітними програмними продуктами. Використання цих програм допомагає мінімізувати строки обробки облікових даних та документування операцій [34]. Комплексними інформаційними системами управління підприємством виступають ERP системи (англ. *Enterprise Resource Planning System* – Система планування ресурсів підприємства), що призначені для автоматизації управління та обліку, модульний принцип побудови яких охоплює всі процеси діяльності суб'єкта господарювання.

Приналежність 1С до ERP-систем є дискусійним між провідними спеціалістами з інформаційних технологій. Проте останні версії продукту, «1С: Підприємство», є, безумовно, комплексною системою управління підприємством. Перевагами «1С: Підприємство» перед іншими програмними продуктами є розширений графічний інтерфейс; наявність готових

налаштувань; швидкість інформування та розширення управлінських можливостей; сумісність з іншими операційними системами; подання електронної звітності; регулярні оновлення програми відповідно до змін законодавства; відсутність потреби у високій кваліфікації спеціалістів.

Проте, можна відмітити і недоліки, якими є: недостатньо висока швидкість проведення обрахунків; неможливість проведення обліку в динаміці; потреба у послугах підтримки та оновлення; низька безпека інформації; галузева зорієнтованість.

Пропонуємо на ТОВ «Консалтінг груп» встановити «1С: Підприємство 8.3», дана програма характеризується підвищенням якості організації обліку на підприємстві, який провадиться окремо за видами податкового, управлінського та бухгалтерського. Останній при автоматизації фінансової діяльності містить такі переваги:

- 1) можливість внесення додаткових субрахунків;
- 2) можливість внесення класифікації рахунків аналітичного обліку;
- 3) внесення бухгалтерських проводок при документуванні операцій, інформація за якими групуватиметься у облікових регістрах;
- 4) проводиться перевірка правильності внесення операцій;
- 5) наявний довідник щодо кореспонденції рахунків;
- 6) спрощена система складання фінансової звітності за статтями фінансової діяльності. [35]

Хоча, незважаючи на вказані сильні сторони обліку фінансової діяльності, програма містить недоліки, зокрема:

- ✓ більшість операцій вносяться вручну (наприклад, нарахування відсотків по кредиту, з фінансової оренди, нарахування дивідендів);
- ✓ не вказуються відсотки при первинному внесення операцій у програму;
- ✓ відсутній автоматичний розрахунок відсотків за операціями;
- ✓ відсутній автоматичний розрахунок фінансових доходів та витрат, пов'язаних з фінансовою орендою активів та інших операцій

фінансової діяльності;

- ✓ аналітичні процедури є частиною окремих облікових операцій, що не дають загального уявлення якісної оцінки фінансової діяльності.[35]

Для подолання вказаних недоліків, розробникам модулів платформи 1С:8.3 пропонуємо внести поправки, зазначені на рис. 3.1.

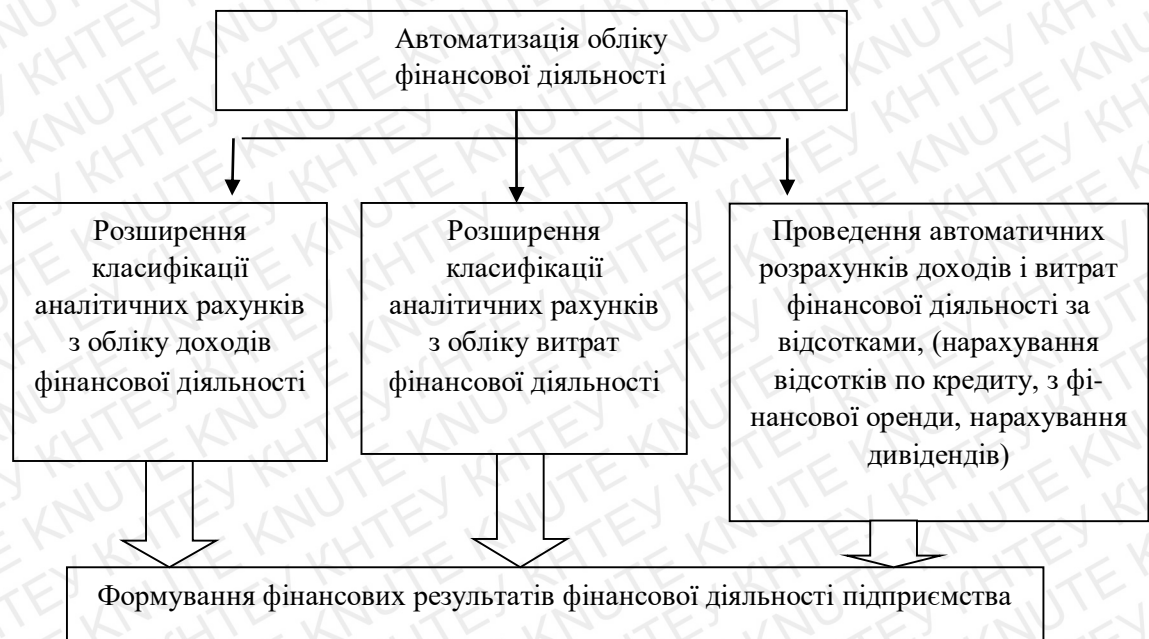

Рис. 3.1. Автоматизація фінансової діяльності у програмі «1С: Підприємство 8.3» на ТОВ «Консалтінг груп»

Джерело: розроблено автором

Перспективою розвитку обліку фінансової діяльності, у процесі його автоматизації, є формування обліку доходів та витрат фінансової діяльності, які можна виокремити в окремі модулі, з метою їх порівняння і отримання фінансових результатів від цього виду діяльності.

Як вже відмічалось на базовому підприємстві використовується програма «1С: Підприємство 8.2». Проте, завдяки програмі «1С: Підприємство 8.3» можливо автоматизувати і структурувати не тільки бухгалтерський облік, але і управлінський. Можливості цієї програми необхідно використати ТОВ «Консалтінг груп».

Висновки за розділом 3

Дослідження удосконалення обліку доходів та витрат від фінансової діяльності ТОВ «Консалтинг груп» дало змогу зробити наступні висновки:

На ТОВ «Консалтинг груп» необхідно здійснити перейменування рахунку 74 на «Доходи інвестиційної діяльності» та субрахунку 746 відповідно на «Інші доходи від інвестиційної діяльності». Доцільно було б інформацію про доходи від безоплатно одержаних активів, яку відображають на субрахунку 745, обліковувати у складі інших доходів від фінансових операцій. Необхідним є її перейменування рахунку 97 на «Витрати інвестиційної діяльності», а субрахунку 977 на – «Інші витрати інвестиційної діяльності». На рахунку 73 «Інші фінансові доходи» і 95 «Фінансові витрати» відображають відповідно доходи і витрати фінансової діяльності. Проте детальне ознайомлення із змістом операцій, які відображають на цих рахунках, свідчить, що вони призначені для обліку як фінансової, так і операційно та інвестиційної діяльності. Витрати, які відображають на рахунку 95 «Фінансові витрати», в основному є витратами фінансової діяльності. Виключенням є витрати на сплату банку відсотків за поточними рахунками, які є витратами операційної діяльності. Їх необхідно відображати на рахунку 94, субрахунок 949 «Інші витрати операційної діяльності». Сума перевищення вартості придбаних над номінальною вартістю фінансових інвестицій (премія) відповідно є витратами інвестиційної діяльності. Тому суму премії слід було б відображати на запропонованому субрахунку 947 «Інші витрати інвестиційної діяльності».

Також, зміни необхідно врахувати і при відображенні фінансових результатів ТОВ «Консалтинг груп» на рахунку 79 «Фінансові результати». Субрахунок 792 доцільно перейменувати на «Результат фінансової діяльності», а субрахунок 793 «Результат інвестиційної діяльності». Оскільки використовується програма «1С: Підприємство 8.2», нами було запропоновано більш нову версію - 8.3, за допомогою неї можливо автоматизувати і структурувати не тільки бухгалтерський облік, але і управлінський.

ВИСНОВКИ

Дослідження стану обліку та методики формування доходів і витрат фінансової діяльності даного підприємства свідчать про нечітке розмежування операцій інвестування, доходів від участі в капіталі, фінансових інвестицій та фінансових операцій, які безпосередньо відносяться до фінансової діяльності.

Проаналізувавши джерела нормативно-правового спрямування зауважимо, що законодавча база для здійснення обліку доходів та витрат від фінансової діяльності представлена в Україні має ряд невідповідностей, що потребують вирішення з метою недопущення перекручень та неточностей облікової інформації.

Огляд економічної літератури і періодичних видань з питань обліку доходів та витрат фінансової діяльності дозволяє відмітити велику кількість публікацій, в яких розглядаються питання реформування бухгалтерського обліку в цілому і, зокрема, з питань удосконалення методики фінансового обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства.

Бухгалтерський облік доходів та витрат фінансової діяльності на ТОВ «Консалтинг Груп» здійснюється відповідно до діючих нормативно-правових актів. Розглянемо методику обліку доходів та витрат фінансової діяльності досліджуваного підприємства.

Бухгалтерський облік у ТОВ «Консалтинг Груп» ведеться з використанням програми «1С: Підприємство 8.2». Документація ТОВ «Консалтинг Груп» зберігається у спеціально обладнаному приміщенні – архіві. Відповідальність за належне її зберігання несе головний бухгалтер.

Підприємство здійснює оперативний, статистичний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, а також подає звітність у встановленому порядку та обсязі до органів державної статистики, державної фіскальної служби та державних цільових фондів.

Бухгалтерський облік доходів і витрат фінансової діяльності ведеться на рахунках сьомого та дев'ятого класів плану рахунків, які призначені для обліку

даних та узагальнення інформації про доходи та витрати неопераційної діяльності. Для обліку доходів та витрат передбачені рахунки з назвами 95 «Фінансові витрати» та 73 «Інші фінансові доходи». Проте, на цих рахунках немає чіткості в розмежування витрат та доходів фінансової та інвестиційної діяльності.

Результат неопераційної діяльності - це підсумок інвестиційно та фінансової діяльності підприємства, який визначається показником прибутку чи збитку, шляхом порівняння суми отриманих фінансових доходів та здійснених фінансових витрат протягом звітного періоду. Що стосується НП(С)БО 25, то всі доходи та витрати інших видів діяльності знаходять своє відображення разом у статтях 2240 «інші доходи» та 2270 «Інші витрати».

На підприємстві ТОВ «Консалтінг груп» управлінський облік не ведеться, розглянуто етапи організації механізму управління фінансовими витратами, запропоновано концепція моделі механізму управління фінансовими витратами, що передбачає аналіз їх рентабельності, і методичні основи використання механізму їх управління на підставі комплексу універсальних нормованих графічних моделей.

На ТОВ «Консалтінг груп» необхідно здійснити перейменування рахунку 74 на «Доходи інвестиційної діяльності» та субрахунку 746 відповідно на «Інші доходи від інвестиційної діяльності». Доцільно було б інформацію про доходи від безоплатно одержаних активів, яку відображають на субрахунку 745, обліковувати у складі інших доходів від фінансових операцій. Необхідним є її перейменування рахунку 97 на «Витрати інвестиційної діяльності», а субрахунку 977 на – «Інші витрати інвестиційної діяльності». На рахунку 73 «Інші фінансові доходи» і 95 «Фінансові витрати» відображають відповідно доходи і витрати фінансової діяльності. Проте детальне ознайомлення із змістом операцій, які відображають на цих рахунках, свідчить, що вони призначені для обліку як фінансової, так і операційно та інвестиційної діяльності. Витрати, які відображають на рахунку 95 «Фінансові витрати», в основному є витратами фінансової діяльності. Виключенням є витрати на

сплату банку відсотків за поточними рахунками, які є витратами операційної діяльності. Їх необхідно відображати на рахунку 94, субрахунок 949 «Інші витрати операційної діяльності». Сума перевищення вартості придбаних над номінальною вартістю фінансових інвестицій (премія) відповідно є витратами інвестиційної діяльності. Тому суму премії слід було б відображати на запропонованому субрахунку 947 «Інші витрати інвестиційної діяльності».

Також, зміни необхідно врахувати і при відображенні фінансових результатів ТОВ «Консалтінг груп» на рахунку 79 «Фінансові результати». Субрахунок 792 доцільно перейменувати на «Результат фінансової діяльності», а субрахунок 793 «Результат інвестиційної діяльності». Відповідно таке ж подання інформації доцільно передбачити й у Звіті про фінансові результати.

Оскільки на ТОВ «Консалтінг груп» використовується програма «1С: Підприємство 8.2», нами було запропоновано більш нову версію - 8.3, за допомогою неї можливо автоматизувати і структурувати не тільки бухгалтерський облік, але і управлінський.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аранчій В. І. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В. І. Аранчій. – К. : Професіонал. – 2004. – 304 с.
2. Бенько М. М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку : монографія. – К. : КНТЕУ, 2010. – 336 с.
3. Бердар. М. М. Фінанси підприємств. Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с. Белозерцев В. С., Гринько І.С. Облік доходів на торговельних підприємствах / В. С. Белозерцев, І.С. Гринько.// Ефективна економіка. -2020. — URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2020/93.pdf
4. Бухгалтерський облік: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Л. Г. Ловінська, Л. В. Жилкіна, О. М. Голенко та ін. — К.: КНЕУ, 2002. — 370 с.
5. Горбовцов С. Вплив відсотків за отриманими кредитами на фінансовий результат//Дебет-Кредит. — 2018. — №2227. URL: <https://news.dtkk.ua/taxation/profits-tax/51955>
6. Господарський кодекс України, затверджений постановою ВРУ від 16.01.03 №436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Граковський Ю. Фінансові витрати: бухгалтерський та податковий облік// Вісник. - 2014, - №47(47). URL:<http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/7876>
8. Губачова О.М. Облік у зарубіжних країнах: навч.посіб. / О.М. Губачова, С.І. Мельник. — [2-ге вид., перероб. та доп.]— К.: Центр учбової літератури, 2012. — 400 с.
9. Гура, Н. О. Облік на підприємствах малого бізнесу [Текст] : підручник / Н. О. Гура, Т. Г. Мельник. – К. : ЦУЛ, 2018. – 288 с
10. Гудзь Н.В. Облік витрат і доходів фінансової та інвестиційної діяльності / Стан і перспективи розвитку системи обліку: монографія / З. В. Задорожний, Крупка Я.Д., Омецінська І.Я.; за наук. ред. д.е.н., проф. З. В. За-дорожного, д.е.н., проф. Я. Д. Крупки. —Тернопіль: Економічна думка,

2013. - 320 с.

11. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік. 2-е вид., перероб. і доп. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 424 с.
12. Деньга С. Удосконалення обліку фінансової діяльності суб'єктів господарювання// Бухгалтерський облік і аудит. - 2015. - №7. – С. 7-16.
URL:file:///C:/Users/%D0%9E%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%B0/Downloads/boau_2015_7_3%20(2).pdf
13. Досяк Т.С. Особливості фінансування діяльності товариств з обмеженою відповідальністю // Управління розвитком. – 2014. - №13(176). – С. 27-29.
URL:file:///C:/Users/%D0%9E%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%B0/Downloads/Uproz_2014_13_12.pdf
14. Дорош О.Б. Бухгалтерський облік та аудит фінансової діяльності підприємства: дис. Кандидата економ. наук: спец. 08.00.09. «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / О.Б. Дорош. – К., 2011. – 198 с.
15. Івченко Є.І Інформаційно-комунікаційні технології для управлінського обліку на підприємствах / Є.І Івченко // Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету. – Тернопіль, 2010 – С. 28 – 31.
16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено наказом Мінфіну України від 30.11.99 №291.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
17. Карп'як Я. С. Організація бухгалтерського обліку витрат, доходів і фінансових результатів суб'єкта господарювання / Я. С. Карп'як // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2014. - № 794. - С. 172-180. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN2014_794_26
18. Коблянська О.І. Бухгалтерський і податковий облік фінансових кредитів// Вісник університету банківської справи . - 2013. - № 2. - С. 246-

251.

19. Конституція України, затверджена постановою ВРУ від 28.07.1996. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
20. Кравчук О.М., Лещук В.П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посіб. / О. М. Кравчук, В. П. Лещук.– К.: Центр учбової літератури, 2010.– 504 с.
21. Крупка Я.Д. Облік інвестицій: монографія// Я.Д. Крупка . – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 302 с.
22. Левицька С.О. Панчук І.П. Проблеми облікового відображення результатів фінансової діяльності підприємства.// Облік і фінанси - . – 2014. – №4(66). – С. 41-46. URL: [file:///C:/Users/%D0%9E%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%B0/Downloads/Oif_apk_2014_4_8%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/%D0%9E%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%B0/Downloads/Oif_apk_2014_4_8%20(2).pdf)
23. Левицька С.О., Панчук І.П. Організація фінансової діяльності підприємства як об'єкта бухгалтерського обліку / С. О. Левицька, І. П. Панчук // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Економіка. - 2013. - Вип. 23. - С. 339-343. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_23_69
24. Лисиця Т.Векселі: облік та оподаткування// Вісник. – 2018. -№31(983). URL: <http://www.visnuk.com.ua/ru/publication/100008833-vekseli-oblik-ta-opodatkuвання>
25. Марченко Д. М. Автоматизація бухгалтерського обліку як джерело зростання його ефективності / Д. М. Марченко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6(96). – С. 248 – 254.
26. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000 / перекл. з англ. ; за ред. С.Ф. Голова. – К. : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2000. – 1272 с.
27. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих і середніх підприємств (МСФЗ для МСП) [Електронний ресурс] / Міжнародний стандарт від 01.01.2013 року. №929_063 [зі змін. Та доп.]. URL:

<https://www.ifrs.org/IFRS-for-SMEs/Documents/IFRS-for-SMEsUKR.pdf>

28. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку фінансових витрат, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 01.11.2010 р. № 1300 (зі змінами 14.01.2020). URL: <https://magazine.faaf.org.ua/content/view/1116/37/>.
29. Михайленко Я.В. Організація обліку фінансових витрат підприємства /Я.В. Михайленко// Збірник статей магістрів «Облік і оподаткування в підприємстві». – 2020.
30. Налукова Н.І. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект. // Галицький економічний вісник. – 2011. - №1(30). – с.166-174
31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
32. Нескородева І.І., Коцегуб Ю.О. Дослідження сутності економічної категорії «фінансова діяльність підприємства»/ І.І. Нескородева, Ю.О. Коцегуб // Вісник економіки транспорту і промисловості. -2013. –Вип. 41. – С.196-200
33. Озеран А. Звіт про рух грошових коштів: дослідження концептуальних підходів / А. Озеран // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. - № 10. – С. 27-34.
34. Панчук І.П. Проблеми автоматизації фінансової діяльності підприємства// Бізнес Інформ. Економіка. Інформаційні технології в економіці. – 2015. – №2. – С. 248-252
35. Панчук І.П. Особливості обліку фінансових витрат за національними стандартами. //Наукові записки. Серія «Економіка». Випуск 22. – 2013. – С.119 - 122
36. Панчук І.П. , Левицька С.О. Зміст і завдання фінансової діяльності промислових підприємств: обліковий аспект/ І.П.Панчук, С.О.Левицька // Економіка. Управління. Інновації. - 2014 . - №1. URL:

https://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_82.

37. Пархоменко В.П. Бухгалтерський облік фінансових витрат / В.П. Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 10. – С.3–6.
38. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом МФУ від 30.11.99 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
39. Податковий кодекс України затверджений постановою ВРУ від 02.12.2010 № 2755-VI . URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.01.2000, № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
41. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999р. №290. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
42. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. №318. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
43. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», затверджено наказом Мінфіну України від 25.02.2000 № 39. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
44. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. № 415. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06>.
45. Національне положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затверджено наказом Мінфіну України від 24.03.95 № 88. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
46. Попович Д. В. Дослідження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та засоби її підвищення у сучасних умовах / Д. В. Попович, О. С. Алимов // Приазовський економічний вісник. – 2018. –

Вип. 1(06). – С. 31-35.

47. Проблеми обліку фінансової та інвестиційної діяльності: монографія / З.-М.-В. Задорожний, Крупка Я.Д., Омецінська І.Я.; за наук. ред.. д.е.н., проф.. З. М.-В. Задорожного, д.е.н., проф.. Я. Д. Крупки. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – С. 163-175
48. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р., №996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
49. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами / Наказ Міністерства фінансів України від 15.06.2011 року № 720 [зі змін. та доп.]. URL: https://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_i.
50. Про затвердження упфінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv#Text>
51. Про обіг векселів в Україні» від 5 квітня 2001 року №2374 – III. URL: www.rada.gov.ua. – Законодавство України.
52. Райковська О.М. Відображення результату від інвестиційної діяльності на рахунках та в фінансовій звітності сільськогосподарських підприємств // Облік і фінанси АПК. – 2009. №1. – С.84-88
53. Серпенінова Ю. Час та гроші С., Алтинцева О. С. Особливості обліку фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів - [Електронний ресурс]. – URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20141\(105\)/sep20141\(105\)_455_SerpeninovaYS,AltyntsevaOS.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20141(105)/sep20141(105)_455_SerpeninovaYS,AltyntsevaOS.pdf)
54. Рзаєв Г. І., Драгочинська Д. О. Обліково-аналітичні процедури підтримки безпеки формування доходів, витрат і фінансових результатів / Г. І.Рзаєв, Д. О.Драгочинська // Вісник Хмельницького національного університету 2019, № 1- Режим доступу: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/14-14.pdf>
55. Спасів Н.Я., Лосєва М.С., Дітчук Н.О., Маринчак Л.Р. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч.-метод. посібник. –

- Тернопіль: ТАЙП. – 2013. – 150 с.
56. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
57. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 7 ме вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2016. – 982 с.
58. Турило А.М. Методологічні підходи до оцінки фінансової діяльності підприємства. - // Фінанси України. – 2007. – № 3. – С. 100-104
59. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Г. І. Філіна. — К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. — 424 с. : іл. — Бібліогр. : с. 413–416.
60. Фінанси підприємств: підручник / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.]; Кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – 7-е вид. – К.: КНЕУ, 2008. – 552 с.
61. Фінансовий облік: підр./Я.Д. Крупка, З.В.Задорожний, Н.Я. Микитюк та ін.. – К.:Хайтек-Прес, - 2011. – 544 с.
62. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, Л.О. Сколотій, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 7-ме вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2016. – 1040 с.
63. Шевчук О.А. Удосконалення обліку фінансової діяльності на основі міжнародного досвіду /О.А Шевчук // Наука молода. - Тернопіль.- 2014. – Випуск 21. – С.306-311
64. Час та гроші. Що треба знати про вплив фінансових витрат на оподаткування.//УТЕКА. - 2019. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-vremya-i-dengi-chto-nado-znat-o-vliyanii-finansovyx-zatrat-na-nalogooblozhenie>
65. Царевська Т. Облік доходів діяльності підприємства // Податки & бухоблік. – 2019. – №99. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/article-105875.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

Пояснювальна записка

Для оцінки фінансового стану діяльності підприємства ТОВ «Консалтінг груп», необхідно проаналізувати зміну основних економічних показників діяльності підприємства за останні 5 років.

Динаміка основних економічних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Консалтінг груп» за 2016-2020 рр., наведена в табл. А.1 . З табл. видно, що загальна вартість майна ТОВ «Консалтінг груп» за останній 4 роки збільшувалась, окрім 2020 р. в якому відбулося зменшення валюти балансу на 2099 тис.грн. Це відбулося за рахунок збільшення загальної суми поточних зобов'язань.

Таблиця А.1

Динаміка основних економічних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Консалтінг груп» за 2016-2020 рр.

Показники	2016	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, тис.грн			
						2017	2018	2019	2020
Нематеріальні активи	1	2,3	10,2	1,7	1,2	1,3	7,9	-8,5	-0,5
Основні засоби	7613	8988,5	8000,7	7769,4	7865	1375,5	-987,8	-231,3	95,6
Запаси	2401,8	162,4	205,9	197,4	200,9	-2239,4	43,5	-8,5	3,5
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4912,9	1514,5	1889,6	863,3	978,2	-3398,4	375,1	-1026,3	114,9
Грошові кошти та їх еквіваленти	231,5	5291,2	5019,6	11173,7	9754	5059,7	-271,6	6154,1	-1419,7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1828,5	2558,8	2351,5	3676	3701	730,3	-207,3	1324,5	25,0
Поточні зобов'язання	5779	10948,8	13537,8	19766,9	17746,5	5169,8	2589,0	6229,1	-2020,4
Баланс	1423,6	20389,7	22710,3	30538,7	28439,7	18966,1	2320,6	7828,4	-2099,0

Джерело: розроблено автором

Позитивним є збільшення суми нерозподіленого прибутку у сумі 25 тис. грн. у 2020 році.

Продовження дод. А

Грошові кошти - найліквідніші активи, також зменшення за останній рік, свідчить про погіршення структури активів, і в свою чергу зниження платоспроможності підприємства.

Аналіз фінансових доходів та витрат показав їхнє пропорційне збільшення, також, відбулось коливання чистого прибутку (збитку), зокрема значне збільшення прибутку відбулось у 2019 р. на 1643 тис.грн., а вже у 2020 р. його зменшення за рахунок збільшення витрат у даному звітному періоді.

Таблиця А2

**Динаміка доходів та витрат від фінансової діяльності
ТОВ «Консалтінг груп» за 2016-2020 рр.**

Показники	2016	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, тис.грн			
						2017	2018	2019	2020
Інші фінансові доходи	44,2	55,6	601,5	1183	1231	11,4	545,9	581,4	48,3
Фінансові витрати	81,4	75,7	599,1	1138	1201	-5,7	523,4	539,2	62,9
Чистий прибуток (збиток)	855,7	939,5	-164	1479	1476	83,8	-1103,8	1643	-3

Джерело: розроблено автором

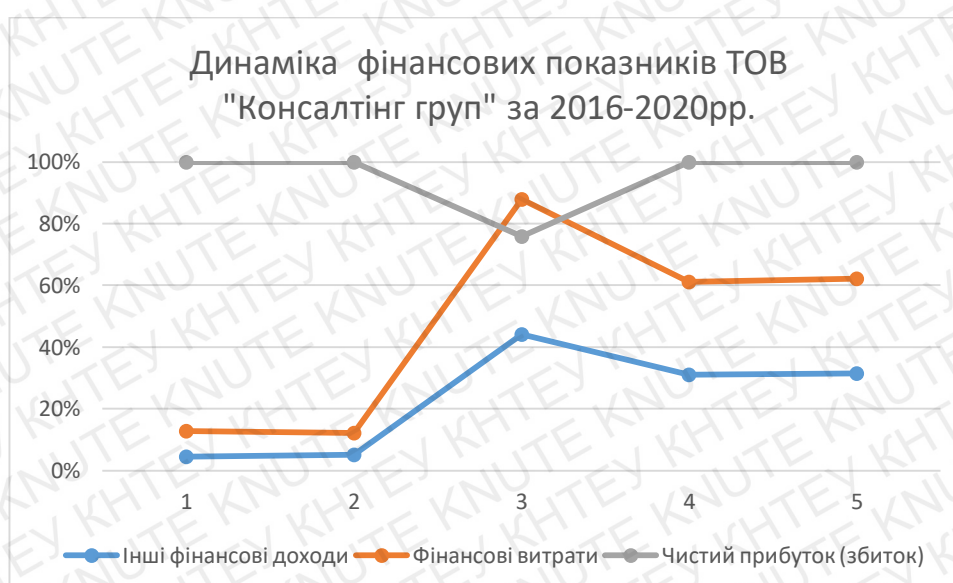

Рис. А1. Динаміка фінансових показників ТОВ "Консалтінг груп" за 2016-2020рр.

Продовження дод. А

В цілому на підприємстві спостерігається стабільна фінансова ситуація, що зумовлена підвищення доходів підприємства та зменшенням зобов'язань.

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку
25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство ТОВ "Консалтінг Груп" Дата (рік, місяць, число) 2017 01 01
 Територія Київська за ЄДРПОУ 3222055100
 Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю за КОПФГ 240
 Орган державного управління _____ за КОДУ _____
 Вид економічної діяльності Діяльність вантажного автомобільного транспорту за КВЕД 49.41
 Середня кількість працівників 5
 Одиниця виміру: тис. грн. Тис. грн. з одним десятковим знаком
 Адреса Вул. Івана Проскури, буд. 86, смт. Іванків, Іванківський район, Київська область

1. Баланс Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006
на 31.12.2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
Залишкова вартість	1000	0	1,0
Первісна вартість	1001	0	1,1
Знос	1002	0	0,1
Незавершене будівництво	1005		
Основні засоби:			
залишкова вартість	1010	7515,8	7813,0
первісна вартість	1011	15252,3	16070,2
знос	1012	7736,5	8457,2
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090	321,2	344,3
Усього за розділом I	1095	7837,0	7958,3
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
Виробничі запаси	1101	155,4	1757,7
Незавершене виробництво	1102	7,4	7,4
Готова продукція	1103		1,0
Товари	1104	538,9	635,7
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125		
чиста реалізаційна вартість	1126	3529,2	4912,9
первісна вартість	1127	3529,2	4912,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	70,3	80,1
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Грошові кошти та їх еквіваленти:	1165		
в національній валюті	1166	252,5	231,5

Інші оборотні активи	1190	173,7	208,7
Усього за розділом II	1195	4727,4	6253,0
III. Витрати майбутніх періодів		2,3	2,3
IV. Необоротні активи та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	12566,7	14213,6
	Пасив	Код рядка	На початок звітного року
	1	2	3
I. Власний капітал			На кінець звітного періоду
Статутний капітал	1400	1259,8	1259,8
Додатковий капітал	1410	4823,8	4823,8
Резервний капітал	1415	12,1	56,1
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1545,4	1828,5
Неоплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	7041,1	7968,2
II. Забезпечення наступних витрат і цільове фінансування			
Забезпечення виплат персоналу	1521		
Інші забезпечення	1522		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1530		
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	1515		
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	151,2	468,4
Усього за розділом III	1595	151,2	468,4
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	2823,0	3023,7
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	1635	1500,0	2000,0
з бюджетом	1620	47,5	108,8
зі страхування	1625	12,1	45,3
з оплати праці	1530	32,5	104,9
з учасниками	1640	1,1	1,1
із внутрішніх розрахунків	1645		
Інші поточні зобов'язання	1690	358,2	495,2
Усього за розділом IV	1695	4774,4	5779,0
V. Доходи майбутніх періодів	1665		
Баланс	1900	12566,7	14213,6

2. Звіт про фінансові результати
за 2016 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	20546,3	15352,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	18050,7	13709,8
Валовий прибуток	2090	2495,6	1642,5
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	2211,3	1007,2
Адміністративні витрати	2130	1269,8	650,4

Продовження дод. А

Витрати на збут	2150	257,2	135,8
Інші операційні витрати	2180	2052,1	1027,0
Фінансові результати від операційної діяльності			636,5
прибуток	2190	1037,8	
збиток	2195		
Доход від участі в капіталі	2200	44,2	30,2
Інші фінансові доходи	2240	62,3	57,4
Інші доходи	2250		
Фінансові витрати	2255	81,4	76,1
Витрати від участі в капіталі	2270	19,4	12,4
Інші витрати			
Фінансові витрати від звичайної діяльності до сподаткування:			635,6
прибуток	2290	1043,5	
збиток	2295		114,4
Податок на прибуток від звичайної діяльності			
Фінансові результати від звичайної діяльності			521,2
прибуток	2305	855,7	
збиток	2306		521,2
Чистий прибуток (збиток)	2350	855,7	521,2
Показники			
Матеріальні витрати	2500	1587,2	1321,2
Витрати на оплату праці	2505	1632,5	1437,4
Відрахування на соціальні заходи	2510	587,3	421,2
Амортизація	2515	801,4	710,5
Інші операційні витрати	2520	1098,7	999,1
Разом	2550	5707,1	4884,4

І.В. Косточенко

Продовження дод. А

Інші збороти акцій	1160	208,7	271,0
Усього за розділом II	1195	5253,0	11045,7
III. Витрати майбутніх періодів		2,3	
IV. Наоборотні активи за групи вибуття	1200		
Баланс	1300	14213,0	20359,7
	Позови	Код радян	На початок звітного року
	1	2	3
			На кінець звітного періоду
			4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	1400	1259,8	1259,8
Додатковий капітал	1410	4023,8	4023,8
Резервний капітал	1415	56,1	187,4
Нерозподілений прибуток (накопичений збиток)	1420	1828,5	2558,8
Несплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	7168,2	8829,8
II. Забезпечення наступних витрат і цільове фінансування			
Забезпечення виплат персоналу	1521		
Інші забезпечення	1522		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1530		
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	1515		
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	496,4	611,1
Усього за розділом III	1595	496,4	611,1
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		6000,0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	3023,7	1751,8
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних ввізних	1638	2000,0	1800,0
з бюджетом	1620	106,8	47,3
зі страхування	1625	45,3	44,9
з оплати праці	1630	104,9	102,3
з учасниками	1640	1,1	1,1
із внутрішніх розрахунків	1645		
Інші поточні зобов'язання	1690	495,2	2201,4
Усього за розділом IV	1695	5779,0	10946,8
V. Доходи майбутніх періодів	1665		
Баланс	1900	14213,8	20359,7

2. Звіт про фінансові результати за 2017 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код радян	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	23734,5	20546,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	20428,8	18050,7
Валовий прибуток	2090	3304,7	2495,6
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	3005,8	2211,3
Адміністративні витрати	2130	1371,2	1269,8

Продовження дод. А

Позитив	Код рідка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
Інші оборотні активи	1190	271,0	271,3
Усього за розділом II	1195	11045,7	14323,9
III. Витрати майбутніх періодів			
IV. Необоротні активи та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	20389,7	22710,3
I. Власний капітал			
Статутний капітал	1400	1259,8	1259,8
Додатковий капітал	1410	4823,8	4823,8
Резервний капітал	1415	187,4	230,4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2558,8	2381,6
Неоплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	8829,8	8665,5
II. Забезпечення наступних витрат і цільове фінансування			
Забезпечення витрат персоналу	1521		
Інші забезпечення	1522		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1530		
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	1515		
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	611,1	607,0
Усього за розділом III	1595	611,1	607,0
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	5000,0	4926,0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	1761,8	3860,7
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з ідемпотентних акцій	1635	1800,0	2350,0
з бюджетом	1620	47,3	66,7
зі страхування	1625	44,8	10,1
з оплати праці	1630	102,3	45,1
з учасниками	1640	1,1	1,1
в внутрішніх розрахунках	1645		
інші поточні зобов'язання	1600	2201,4	2259,1
Усього за розділом IV	1695	10948,6	13537,6
V. Доходи майбутніх періодів	1685		
Баланс	1900	20389,7	22710,3

2. Звіт про фінансові результати за 2018 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рідка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	18823,7	20734,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	10038,4	20429,8
Валовий прибуток	2060	2185,3	3304,7
збиток	2005		
Інші операційні доходи	2120	859,7	3000,9
Адміністративні витрати	2130	1620,5	1371,2

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство:	<u>ТОВ "Комсалтін Груп"</u>	Дата (рік, місяць, число)	2020	01	01
Територія:	<u>Київська</u>	за ЄДРПОУ			
Організаційно-правова форма господарювання:	<u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОАТУУ	3222055100		
Орган державного управління:		за КОПФС	240		
Вид економічної діяльності:	<u>Діяльність вантажного автомобільного транспорту</u>	за КОДГУ			
Сфера діяльності підприємства:	<u>Б</u>	за КВЕД	49.41		
Одиниця виміру: тис. грн.	<u>Тис. грн. з одним десятковим знаком</u>				
Адреса:	<u>Вул. Івана Прокія, буд. 26, смт. Іванки, Іванківський район, Київська область</u>				

1. Баланс
на 31.12.2019 р.

Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801008

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Нематеріальні активи			
Нематеріальні активи:			
Залишкова вартість	1000	10,2	1,7
Первісна вартість	1001	14,8	15,4
Знос	1002	4,6	13,7
Незавершене будівництво	1005		
Основні засоби:			
залишкова вартість	1010	8000,7	7768,4
первісна вартість	1011	18440,7	18498,4
знос	1012	10440,0	10728,0
Довгострокові фінансові інвестиції):			
які об'єднуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші нематеріальні активи	1090	375,5	457,9
Усього за розділом I	1095	8368,4	8228,0
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100		
виробничі запаси	1101	190,5	190,0
Незавершене виробництво	1102	7,4	7,4
Готова продукція	1103		
Товари	1104	3243,0	8745,0
Дебіторська заборгованість за товаром, роботами, послугами:	1120		
чиста реалізаційна вартість	1126	1880,6	883,3
первісна вартість	1127	1880,6	883,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		
Інше поточна дебіторська заборгованість	1155	3893,6	781,1
Поточні фінансові інвестиції:	1180		
Грошові кошти та їх еквіваленти:	1160		
в національній валюті	1166	5019,6	11173,7

Продовження дод. А

	1190	271,3	550,2
інші оборотні активи	1190	271,3	550,2
Усього за розділом II	1195	14323,9	22310,7
III. Витрати майбутніх періодів	1200		
IV. Необоротні активи за групи вилучення	1200		
Баланс	1300	22710,3	30536,7
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
Пасив			
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	1400	1259,8	12,59,8
Додатковий капітал	1410	4823,8	4823,8
Резервний капітал	1415	230,4	230,4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2351,5	3570,0
Несплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	6665,5	6990,0
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	1521		
Інші забезпечення	1522		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1530		
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	1515		
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	507,0	781,8
Усього за розділом III	1595	507,0	781,8
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	4925,0	11000,0
Поточна задіяність за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
Кредиторська задіяність за товари, роботи, послуги	1615	3690,7	413,5
Поточні зобов'язання по амортизованим			
з одержаних кредитів	1635	2350,0	5905,9
з бюджетів	1620	66,7	122,9
з страховиків	1625	10,1	
з оплати праці	1630	45,1	
з учасниками	1640	1,1	1,1
за операціями розрахунків	1645		
Інші поточні зобов'язання	1690	2259,1	2323,5
Усього за розділом IV	1695	13537,8	19795,8
V. Доходи майбутніх періодів	1695		
Баланс	1900	22710,3	30536,7

2. Звіт про фінансові результати за 2019 р.

Форма № 2-м

Код за ДКУД

1601007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15930,7	18523,7
Субвенції з державної продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	12623,8	16838,4
Валовий прибуток	2090	4306,9	2185,3
Збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	66,6	869,7
Адміністративні витрати	2130	1901,0	1620,5

Продовження дод. А

Витрати на збут	2150		275,0
інші операційні витрати	2150	494,6	1313,3
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	2150	1977,9	-168,7
збиток	2195		
Доход від участі в капіталі	2200		
інші фінансові доходи	2220	1182,9	601,5
інші доходи	2240	500,7	22,2
фінансові витрати	2250	1138,3	599,1
Витрати від участі в капіталі	2255		
інші витрати	2270	721,9	20,2
Фінансові витрати від звичайної діяльності до сподаткування			
прибуток	2200	1603,3	-184,3
збиток	2295		
Податок на прибуток від звичайної діяльності	2300	324,6	
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	2305	1478,7	-184,3
збиток	2326		
Чистий прибуток (збиток)	2350	1478,7	-184,3
Показники			
Матеріальні витрати	2500	2301,5	2057,1
Витрати на оплату праці	2505	2039,5	1957,4
Відрахування на соціальні заходи	2510	759,6	657,3
Амортизація	2515	957,4	1131,1
інші операційні витрати	2520	1168,9	613,4
Разом	2550	7225,9	6416,3

(підпис)

І.В. Коспаченко

Продовження дод. А

Інші оборотні активи	1190	550,2	759,0
Усього за розділом II	1195	22310,7	20111,3
III. Витрати майбутніх періодів	1200		
IV. Необоротні активи та групи майбуття	1200		
Баланс	1330	30538,7	28438,7
	Пасив	Код рядка	На початок звітного року
	1	2	3
			На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Статутний капітал	1400	1259,8	1259,8
Додатковий капітал	1410	4823,6	4823,8
Резервний капітал	1415	230,4	230,4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3076,0	3701,0
Несплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1465	8990,0	10015,0
II. Забезпечення наступних витрат і цільове фінансування			
Забезпечення виплат персоналу	1521		
Інші забезпечення	1522		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1530		
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	1515		
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	781,8	878,2
Усього за розділом III	1595	781,8	878,2
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	11000,0	9100,0
Поточна зобов'язаність за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
Кредиторська зобов'язаність за товари, роботи, послуги	1615	413,5	415,9
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	1635	5805,9	4858,2
з бюджетом	1620	122,9	111,3
з страхування	1625		
з оплати праці	1630		
з учасниками	1640	1,1	1,1
з внутрішніх розрахунків	1645		
інші поточні зобов'язання	1600	2323,5	3459,0
Усього за розділом IV	1695	19766,9	17748,5
V. Доходи майбутніх періодів	1555		
Баланс	1805	30538,7	28438,7

2. Звіт про фінансові результати за 2020 р.

Форма № 2-н
Код за ДКУП

1901007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	17640,2	16930,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2060	12978,3	12623,8
Валовий:			
прибуток	2030	4561,9	4306,9
збиток	2050		
Інші операційні доходи	2120	101,2	68,8

Класифікація витрат за видами діяльності

Види діяльності		Витрати
<i>Звичайна діяльність</i>		
<i>ОСНОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ</i>		
Операційна діяльність	Собівартість реалізації Адміністративні витрати	собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) корпоративні витрати, витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу тощо
	Витрати на збут	витрати на пакувальні матеріали та ремонт тари, оплата праці та комісійні продавцям, витрати на рекламу тощо
<i>ІНША ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ</i>		
	Інші операційні витрати	витрати на дослідження і розробки, собівартість реалізованої іноземної валюти, визнані штрафи та пені, безнадійні борги тощо
Фінансова діяльність	Втрати від участі в капіталі	збитки, які виникли внаслідок інвестицій в асоційовані або спільні підприємства, які обліковуються методом участі в капіталі тощо
	Фінансові витрати	витрати на відсотки (за кредитами отриманими, облігаціями випущеними, фінансовою орендою) тощо
Інша діяльність	Інші витрати	собівартість реалізованих фінансових інвестицій, необоротних активів, втрати від неопераційних курсових різниць тощо
<i>НАДЗВИЧАЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ</i>		
Надзвичайна діяльність	Надзвичайні витрати	втрати від стихійного лиха, пожежі тощо

Джерело: розроблено автором

Нормативно-правова база для обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства

№ п/п	Назва документа	Зміст документа	Використання у процесі обліку
1	2	3	4
1.	Господарський кодекс України. Постанова Верховної Ради від 16.01.03 №436-IV	Встановлює правові основи здійснення підприємництва в Україні, гарантії свободи підприємницької діяльності	При перевірці загальних умов функціонування базового підприємства.
2.	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом МФУ від 30.11.99р. №291	Встановлює призначення і порядок ведення записів на рахунках бухгалтерського обліку.	При аналізі стану бухгалтерського обліку на підприємстві та порядку відображення доходів та витрат фінансової діяльності на рахунках бухгалтерського обліку.
3.	МСБО 1 «Подання фінансової звітності» від 01.01.2012	Цей стандарт визначає основи подання фінансової звітності загального призначення для забезпечення їхньої зіставності з фінансовою звітністю суб'єкта господарювання за попередні періоди, а також з фінансовою звітністю інших суб'єктів господарювання.	Установлює загальні вимоги щодо подання фінансової звітності, настанови щодо її структури та мінімальні вимоги щодо її змісту
4.	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.13 р. №73	Визначаються мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів	Використано при розгляді питання щодо складання фінансової звітності та подання у відповідні органи.
5.	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом МФУ від 30.11.99р. №291	Визначає перелік рахунків, які підприємства і організації повинні використовувати при веденні бухгалтерського обліку.	При аналізі стану бухгалтерського обліку на підприємстві та порядку відображення доходів та витрат фінансової діяльності на рахунках бухгалтерського обліку.
6.	Податковий кодекс України. Постанова ВР від 03 грудня 2010 року № 2755-IV	Визначає порядок визначення розміру об'єктів оподаткування підприємства, платників податку, об'єкт оподаткування, регулює порядок нарахування та строки сплати податків, відповідальність тощо.	При визначенні поняття оподаткування

Продовження дод. В

1	2	3	4
7.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.01.2000р. №20	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання і розкриття її у фінансовій звітності.	Використано при розгляді питання щодо визнання та обліку доходів та витрат фінансової діяльності підприємства
8	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999р. №290.	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про доходи і розкриття її у фінансовій звітності.	Використано при розгляді питання щодо визнання та обліку доходів діяльності підприємства
9.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. № 415	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про фінансові витрати і розкриття її у фінансовій звітності.	Використано при розгляді питання щодо визнання та обліку витрат фінансової діяльності підприємства
10.	Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку. Наказ Мінфіну України від 24.03.95 №88	Дана характеристика первинних документів, облікових регістрів, розкрита організація документообороту та порядок зберігання документів.	Для організації первинного обліку доходів та витрат фінансової діяльності на підприємстві
11.	Порядок подання фінансової звітності затверджено постановою Кабміну України від 28 лютого 2000 р. № 419	Визначає загальні засади подання фінансової звітності в Україні	Використано при розгляді питання щодо складання фінансової звітності та подання у відповідні органи.
12.	Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.99 р. № ВР-996-XIV.	Закон визначає мету бухгалтерського обліку, державне регулювання обліку, організацію і методологію бухгалтерського обліку	При аналізі стану бухгалтерського обліку доходів та витрат фінансової діяльності на підприємстві.
13.	Про затвердження типових форм первинного обліку. Наказ Мінстату від 29.12.95 №352	Затверджені типові форми первинної облікової документації з обліку розрахунків за товари та послуги.	Використовується для організації первинного обліку доходів та витрат фінансової діяльності
14.	Конституція України, затверджена Верховною Радою України від 28.06.96р. №254к/96-ВР	Проголошуються права та обов'язки органів управління, суб'єктів підприємницької діяльності і громадян в Україні.	Використано при аналізі організаційно-економічної характеристики базового підприємства.
15.	Цивільний кодекс України. Постанова Верховної Ради від 16.01.2003 № 435-IV	Визначає загальні правові, економічні, соціальні засади здійснення та регулювання цивільно-правових відносин між громадянами та юридичними особами на території України	При перевірці загальних умов функціонування базового підприємства.

Джерело: авторська розробка.

Огляд спеціальної літератури з обліку доходів та витрат від фінансової діяльності підприємства

№	Найменування і автор	Короткий зміст	Використання в обліково-аналітичному процесі
1	2	3	4
1.	Гура Н.О. Облік на підприємствах малого бізнесу. Навчальний посібник. / Н.О. Гура, Т.Г. Мельник, Т.М. Моторина. - К.: Знання, 2010. - 310с.	Висвітлюються становлення та розвиток малого бізнесу в Україні, розкриваються питання організації, ведення бухгалтерського обліку та складання звітності на підприємствах малого бізнесу відповідно до чинних нормативно-правових актів	Для розкриття методики та організації обліку витрат та доходів фінансової діяльності
2.	Бутинець, Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст]: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець. –8-ме вид., доп. І перероб.-Житомир:ПП «Рута», 2009. – 912 с.	Розкриваються питання організації, ведення бухгалтерського обліку та складання звітності на підприємствах відповідно до чинних нормативно-правових актів	Для розкриття методики обліку витрат та доходів фінансової діяльності підприємства
3.	Деньга С. Удосконалення обліку фінансової діяльності суб'єктів господарювання// Бухгалтерський облік і аудит. - 2015. – С. 7-16	Розкривається удосконалення обліку фінансової діяльності суб'єктів господарювання	Для розкриття методики обліку витрат та доходів фінансової діяльності підприємства
4.	Кравчук О.М., Лещук В.П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посіб. / О. М. Кравчук, В. П. Лещук.– К.: Центр учбової літератури, 2009.– 508 с.	Розкриваються сутність фінансової діяльності підприємства, сутність доходів та витрат	Для розкриття сутності витрат та доходів фінансової діяльності підприємства
5.	Левицька С.О. Панчук І.П. Проблеми облікового відображення результатів фінансової діяльності підприємства.// Accounting & Finance\ Oblik I. - №4(66). – 2014. – С. 41-46	Розкриваються проблеми облікового відображення результатів фінансової діяльності підприємства	Для розкриття обліку результатів фінансової діяльності підприємства
6.	Налукова Н.І. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект. // Галицький економічний вісник. – 2011. -	Розкриваються сутність фінансової діяльності підприємства	Для розкриття сутності фінансової

№1(30). – с.166-174

діяльності
підприємства

